Ad Lectorem
Michael
Fernus
Mediolanensis

Parthenopes uarias qui nescis ordine clades
Gestaq; ab externis bella cruenta uiris
Et pulsos reges consersaq; sanguine regna
Ex hoc exiguo codice doctus eris.
Cœci mortales totũ confundimus orbem
Alter in alterius dum ruit excidium
Dum se quisq; cupit reliquis prestare: sed oẽs
Cõmorimur misera conditione pares.

Σημείωσαι ὅταν ἡ εὐθεῖα λήγει εἰς ᾱ καθαρὸν
ἢ εἰς ρα· ἢ εἰς θα· ἢ εἰς δα· τότε ἡ γενικὴ
εἰς ας. οἷον ἡ μαῖα τῆς μαίας· ἡ μέρα τῆς μέρας
ἡ μάρθα τῆς μάρθας· ἡ λήδα τῆς λήδας

apud Graecos
Nota quando nominativus desinit in a purum
ut in ra. ut tha. ut in da, tunc genitivus
in as. ut haec maia huius maias haec mera huius meras
haec marta huius martas haec leda huius ledas

apud latinos sic fiunt

MICHAEL FERNVS MEDIOLANEN. POMPONIO LAETO LITTERATORꝶ PRINCIPI. .S.

QVid agas in Quirinali tuo Pomp. & si cōiecto: qui semꝑ cū mortuis disceptas: minus tamē me gallici tumult⁹ qui nos quottidie agitant scire permittunt. Nā neq; te ut pridē inuiso. Neq; si inuisam quid afferā pręter molestissimum quodcūq; habeo: ut quāto quisq; charior tibi est eo rarius cū nisi de turbulentissimis cōmutañ alloquare. Facis quidē prudēter tu qui intra montes te contines: & pręter massas qua reliqui Quirites in fortuna habeant nō curas audire. Verum uide quid securo tibi pręripiant iuriscōsulti. Qua ingenii fœlicitate gloriam ex tua professione: atq; ut ita dicam harena: uaticani patres sibi cōparant: ut nisi caueas tuo te Quirinali detrudere iā: qui nihil edas: possint: & tuis abreptis musis de te triumphent. Nuper cū in exemplarias stationas: ut sunt mea pleraq; ī foro negotia diuertissem: codicillum illic offendi apud manuensem: in quo omniū qui rem Siculā: quod regnum Neapolitanū dicūt: tenuerint noīa: tēpora fortunę: miro ordine cōtinebant. Protinus ad auctorem ut fit oculos intendi. Felini opus erat illi⁹ Ferrarieñ auditoris rotę uiri clarissimi: cui ī iure parē eo ex ordine multę ętates protulere neminē

quē ſummus pontifex palatinis ob ingentē illius & admirandā uirtutē: uitę integritatem: morum candorem: mirū nisi ut ad ſummū quoppiam faſtigium efferat edibus apud ſe ſuſcepit. Dii boni quantū leporis: q̄ exacte: q̄ ad amuſſim: adde am pliter limite in anguſto: & q̄ facunde quicquid ubiq; eſt illic ille complexus: quo quiſq; iure: qui bus armis: q̄ auſpicato: q̄ glorioſe: quo℞ etiā cęde q̄ nefarrie ſeſe īgeſſerit. Quid multa? captus ſum incredibili deſiderio illius habēdi. Extemplo ad illum me contuli. Et ut mea ſemp fuit ſumma uo luptas nihil abditum: quod ad uirtutē ſpectaret habere: quod nō cōmune omnib⁹ facerē: nō tantū mihi exemplū fieri q̄ omnibus edi poſtulabam. Sciebam eni nihil hoc tempore quo regum Neapolitanorū ius ſucceſſioq; in diſceptationē poſita eſt optabilius hac una epitomaria lucubratione ſtudioſis cōtingere poſſe: qua quod hiſtoriographi ſparſim fuſeq; ſuis uoluminib⁹ prodidiſſent uno tanq̄ in corpuſculo congeſtū plegere poſſent Id ſe ille: q̄q̄: ut eſt uir unus inter mortales humaniſſimus: & eo℞ qui litteraria delectent̄ amantiſſimus per raro uotis abnuat meis: pmiſurū oppido recuſauit. Verum ſago uenatori nihil tam abſtruſum quod non exploratū ſit & paruo negotio cōperiat̄. Audiebam cōplures Cardinales alioſq; pmultos exemplū habuiſſe. Ad illos cōfeſtim ego cōceſſi. Habui. Legi. Obſtupui. Vt iam plane in

telligam nullum esse relictũ hominibus accusan-
di nisi sui locum: qui dum inertiam suam nõ cogi
tant: & naturã: & temporis angustias: & imbecil-
litatẽ humanam: si nihil ipsi cudant: causari non
desinunt. Vir hic iuri dicundo: libellis referun-
dis. Pontificiis consultationibus & mille pręterea
occupatus negotiis semper aut in iure componit
aliquid: aut in hiis quę humanitatis appellantur
studiis tãta facilitate: copia: & ornatu: ut reliquis
mortalibus humanũ: huic diuinũ putes a natura
datum ingeniũ. Nõ potui mi Pomponi cohibere
me quin tam pręclarum opus: tam optabile regũ
parthenopeorũ compendiũ: succenseat uel ille mi
hi: ederem: ut ambulet summa per astra totũq; su
sus circumeat orbem: quod breui cõclusum theca
merito apud paucos fraudatũ honore seruare ni-
mium ille tetrice statuerat. Suspensum me uero
diu habuit: Pręfarer ne aliquid: Dicarem cuipiã
& tanq̃ recognitũ in manibus hominũ prosparge
rem. Nã edendi fortasse auctor cõsultius suppri-
mi poteram. Et ego unus sum qui maxime soleã
contẽdere: nõ esse: ne sua quidem: opera dicanda:
quoniã uanitas inde maltorũ sępe perspecta est
& prior labefactata existimatio: cum plęrunq; eę
optimatibus fiant dicationes: apud quos ius tibi
quoddã arctissimę amicicię esse: uel si nõ sit: exci
tare te cupere ostendis: quę si nõ extiterit: aut nõ
inde gignatᷣ q̃ intima & peculiaris inditio est ꝙ

aut illi ludificarit olim te: aut ita de te & tuis sen
tiant somniis: quibus eorũ gratiam promereri di
gnis minime uideare. Sæpe euenit ut his ipsis nõ
delectent. Diceris sæpe ambitiosus & temerarius
Nõnunq̃ illi ipsi dissimulant gratũ: nata ingrati-
tudine factũ: ne tuo quodã iure audeas officium
aliquando reposcere. Ad recognoscẽ autẽ minus
idoneus me nemo. Qui tametsi Campanũ apruti
num pontificẽ: oratorẽ omniũ qui unq̃ a Cicero-
ne dixerint consensione omniũ principem impri-
mẽdũ suscepi: opus multifario tractatu: oratiõe:
familiari epistola: historia: & epigrãmate: q̃ am-
plissimnm: uarium: illustre: tamen hoc uno in re-
cognoscẽdo potui subuereri: quod ex tot historiis
decerptum est: quorum ne partẽ quidẽ mediam
uidisse affirmare ausim. Succurristi tu tamen mi
hi mi Læte alter nr̃i latii Apollo: Musarũ Rex:
bonaꝝ litteraꝝ parens: qui illi: ut docti doctis fa
cillime congruunt: beniuolentia copularis incre-
dibili: cuius ingeniũ supra q̃ mortale est: quẽ ni-
hil fugit: In quo omnis ambitiõis suspicio abest:
cui: nõ dicarem quidẽ: eninuero scelus est & irre-
ligiosum aliena dicare: sed cuiꝰ sub numine ederẽ:
quod uiolare maledictis omnis abstineãt. Ex te
hanc unam gratiam aucupaturus: quãdo nec dat
aurũ qđ nõ effodit poeta: nec tu in Vaticano sedes
qui me ebeare possis. Nec si sederes aut Lidũ di-
tior excederes: is ipse sum q tibi molestus essem:

paruo cõtentus:sicut docet philosophi:farris acer
uo:sodalitatis indignũ ne me tuæ Esculinai arbi
trere. Et cum ad te libet recedere aut intra collap
sa Quiritiũ uetustate atria totis captaturi diua-
gemur zephyros exquiliis:aut euecto iã sole Cõ-
stantinianis tuis iñ thermis laurea in umbrã sub
sylua tua tecũ me cũ catella stupratoris nescia col
lusorẽ nõ refugias admittere. Vale mi Pomponi:
citra pantheona cauesis te ostendã: nec te nostris
fluctib9 cõmitte. Differimur hic miseri omnes ua
riis cupiditatibus Ego dum angustam rem domi
fortunatiorẽ facere conor:meone iniquo sydere:an
principũ:q ad uirtutes sero respiciũt culpa miser
rime discrutior. Tu unus beatus qui potes nobis
spretis tibi & musis uiuere. Id. Apr. M. cccc. xcv.

ALEXANDRO·VI·PONTIFICI MAX·

Vm pauloante desyderasset a me.s.
·v·clementissime pr̃ : ut qui Siciliæ
Apulięq; possessores fuissent:quoad
breuius fieri posset:referrẽ: Collegi
me ipsum paulisper: Librosq; meos(sunt eni cõ-
plures)rogaui diligenter:ut & possessores: & or-
dinem: & tẽpora istius regni mihi aperirẽt· Qui
postq̃ decendiũ ex tantæ rei indagine mecũ: ocio
furtim subtracto : occupassent: Feline inquiunt:
& si mansuetiores nostræ musæ nihil cũ tuis stu-
diis cõmune habere uideant̃ :p̄ te tamẽ pontificis
clæmẽtia his ædibus collocati: uoluntati tuæ mo
rem nõ gerere:nefas duximus: quę cupis: sparsa-
sunt· Et nullis adhuc plene cõgesta scriptoribus:
Ex diuersis tamẽ sũmulam contraximus:quę ue-
rum beati Petri successorem:in cuius patrimonio
regnum istud esse nemo ambigit:multa(ut spera
mus)uarietate iuuabit· Accipiat itaq; ·s·ur̃a pr̃
clæmẽtissime sereno uultu summariũ: Cum quo
ad uarietatẽ rerum regni huiusmodi(mea quidẽ
sñia)facilior his aperiet̃ uia: qui & otii:& studii:
& ingenii:& eloquentię:aliquanto plus consecuti
sunt q̃ Felinus· Quẽ coaceruatæ ĩ horas curę:etiã
oscitare nõ sinũt· Incolumẽ & mei memorẽ ·S·T·
conseruet ·d·deus noster pater candidissime·

EPITOMA DE REGNO APVLIE ET SICILIE REDVCENS SVMMATIM IN VNVM QVECVNQVAE DE EO TANGVNT HISTORICI INCIDENTER ET SPARSIM DVM VNIVERSALITER RERVM OMNIVM GESTA DESCRIBVNT.

¶Caput Primum.

IVITAS NEAPOLITANA paulo ultra trecētesimū annū neq; regia sedes neq; ī eis oris regnū: aut regiū nomē ullū erat: a supero mari: græci impatores: ab infero nostri: & ipsis inter se dissidētibus imperabant. Gubernabātur hę regiones uariis sub ducibus qui & ipsi imperatoribus parebant. Hæc Poggius ī libro primo de uarietate fortunæ quem edidit tempore Nicolai quinti.

BELISARIVS declaratus a Iustiniano dux belli: in Siciliam cum classe nauiganit: simulās se in Aphricā nauigaturū: ex improuiso Siciliā in deditionem recepit. Digressus in Dalmatiā multis gestis: rediit in Siciliā: quam illico pacatam inuenit. Et e Messana soluēs Rhegio in deditione accepto: peruenit Neapolim. Stephanus quidam magnę auctoritatis Neapolitanus: ad eū missus: obtinere nequiuit: q; omissa urbe Neapolitana Ro-

Joannes. ṗ.

537

mam tenderet. Motus fuit populus & factionem Gothorum iã animis perditorum erigere conat̃. Miles quidã Isauricus noĩe docuit Belisariũ posse urbẽ capi: ĩmisso milite p foramen petræ: cui aquędu-ctus inerat. unde ampliato p fabros foramine: si-mulatoq; apparatu ad muralẽ pugnã quadringẽ-

Silẽ arte vsus Alfonsus Rex eius nois pri-mus vt infra.

tos electos p foramẽ ĩmittit: & signo ex quodã tumulo dato classi pari crepitu dux respõdit. Mox scalis appositis repente urbs capit̃. Vbi Belisarius graui oratione milites ad prudentiam & moderationem inflãmauit & Romã duxit. Hæc ex Blondo decade prima libro.iiii.in principio fo.xxix.

TOTILAS rex Gothorum magna prælia cõtra exercitũ Iustiniani Belisario in græciã reuocato: in

Vigilius papa

Italia gerens: multa loca pactione acqsiuit in flaminiã: inde ĩ Cãpaniã pfectus Beneuentũ captũ

545

muris nudauit. Neapolim obsedit. Interĩ Cumas & alia loca cępit. Iustinianus ex his & ex successorum Belisarii desidia cõmotus: misit in Itáliã Maximinũ & Demetriũ ut primo Siciliã mox Italiã iuuarẽt. Totilas Neapolĩ obsidẽs primo classem Demetrii timuit: mox uidẽs milites Romanos nõ audere classem græcã ingredi: oĩa cõspicatus ue-nientẽ Demetriũ fudit & fugauit. Maximinus aliã classem collegę cõcessit: quæ cũ Demetrio a Toti-la capta est. Totilas tandẽ Neapolim capit nemine lęso: hostes captiuos dimisit: qui cũ suis erat seuerissimus. Belisarius q contra Cosdroam regem

Parthorꝝ belligerabat: iterū ad italiā cū quattuor milib⁹ militū a Iustiniano mittit̃. Et primo Hy-druntū ab obsidione liberauit. Postea cū Gothis ardua circa Romā gessit. Ex Blondo ubi supra li bro. vi. in principio fo. xlv.

SARRACENI Aphricę Apuliā occuparūt. Ita Matthęus Palmeri⁹ in suppleměto Eusebii de tē poribus. Sed in suppleměto historiaꝝ scribit̃ ꝙ anno. dcccc. iiii. tpe Theodori pape. ii. Sarraceni Aphricę Siciliā & Apuliā ingressi occupato Gar gani mōte magnā hominū ac pecorū uim cępere: quo audito: Itali tumultuaria manu cōpata mag nā ex hostib⁹ edidere stragē: & prędā oēm recupe rarūt. — Anastasius. iii. 914

❡ Hius cōsilio Sarraceni qui Romanorum fines uastabāt bello uicti sunt. Cū eni Sarra ceni quasi dn̄arent̃ in Italia: primo ꝓpe urbē de-uicti sunt. Demū Ioānes papa. x. cū Alberico mar chione fratre suo intrās Apuliā cōtra Sarracenos apud Gargilianū & cum eis durū bellum agentes uictores effecti sunt. & Romā reuersi magno ho-nore recepti. Archiepūs floren. secūda parte histo riarum folio. clxxxiii. post Io. de Colūna. — Ioānes decim 917

❡ Landulfus princeps Beneuentan⁹ uicit græcos in Apulia. Illi Sarracenos ĩ Italiā uocāt: q ex Ca labris & Apulis in Lucanos mouētes: Romæ exi-tiū minabant̃. Ioan. x. cū Alberico Hetrurię mar chiōe ad Liri fluuiū quē Ceriglianū uocāt: apud miturnas eos supat: quę ĩ littore italico obtinebāt

incenderũt·temẽ occupato Gargano oĩa ibi incur
sionibus uexabãt·Ex Platina in Ioãne decimo·
¶Romanos quidã re & nomine Constantini im-
919 peratoris græci filii Leonis:imperatorẽ se faciens
Sarracenos inuocauit: ad debellãdos Calabros &
Apulos· Sarraceni ne dum eas regiones debella-
runt:sed ad internitionem usq; deleuerunt·Et ui-
ctoria elati dominos se fecerunt: spreto Græco: &
de Roma subigenda agebant·Ioannes papa·x·uo
cat fratrem suũ Albericum Hetruriȩ Marchionẽ
qui exercitu deleto Sarracenos fugauit:Illi mon-
tis Gargani arcem cõmunientes:ibi sedem recepe
runt:ex qua Italiam postea sæpe uexarunt. Blon
dus secũdo libro historiarũ folio·cxvii·

¶Caput Secundum·

Bñdictus.vij. 982

TTO CONTRA APVLOS & Ca-
labros bellum mouet eo q; parere impe
ratori Cõstantinopolitano n õ desistũt·

Otto.ij.primi Ottonis fili⁹.

¶Grȩci comparato mercenario exercitu in Italiã
contra Ottonẽ transeunt: & statim magna eorum
983 strage superant᷑· Quare Otto uniuersam prouin
ciam possidet:& Beneuẽtũ quod grȩcas sequebat᷑
partes capit·Matthȩus Palmerius ubi supra·
¶Anno octauo imperii Ottonis secũdi Impera-
tor Apuliã & Calabriam ad ius regni græcorum
appendentes:ad Romanũ imperiũ conatur trans-
ferre:maxime propter affinitatẽ quã p uxorẽ suã
Theophaniã cũ imperatore græcoꝝ habebat·

¶ Anno nono græci īfensi: q̄ Impator Otto ꝓuin-
cias græcoꝝ inuaderet: conducto sibi Sarracenoꝝ
auxilio Imperatori in calabria bello congrediun-
tur. In quo bello omnes pœne Romanorum copię
usq; ad internitionem quasi deletæ sunt. Impera-
tor natando nitens euadere: a nautis ignoranti-
bus eū capitur: & a quodā eorū qui erat negocia-
tor agnitus: nec proditus: tandem pecunia libera-
tus. Anno. x. Otto Rome moritur: Hec Antonina
in Ottone. ii. Iste uidet' uariare a libro Eusebii in
proximo dicto: & hoc forte melius per sequentia.
¶ Otto secūdus intelligēs q̄ Iofredus Cāpanię co
mes inductus a cōsulibus & de cacornibus Roma
nis miserat Ioannē papam. xiii. in Apuliā ut exu
lem: Romam ingressus sumpsit suppliciū de ma-
grātibus. Dū ista percurrūt sclaui facti christiani
tpe Hadriani. ii. Sarracenos ad Garganū seden-
tes expulerūt. Et hungari post sclauos copias Sar
racenoꝝ q̄ remāserant ex omni Italia repulerūt.
¶ Pādulfus Capuæ princeps noīe caput ferreum
ostēdit repelli posse Sarracenos: qui Italiā turba
bant: si copiæ quas Otto Capuā adduxerat: inde
Calabriam mitterentur. Sarraceni hoc solū per fa
mam audito in patriam nauigarunt.
¶ Otto secūdus fugauit græcos ex Apulia: qui ꝓ
hibebāt sibi tradi filiam Nicephori Imperatoris
Constantinopolitani: quem ob id occiderant.
Basilius & Cōstantinus Cōstātinopolitani Impe Joānes. xx. 1023

ratores contra Ottonē bella gerunt: & pulsis primo Creta Sarracenis Apulia & Calabria p deditionē potiti sunt: quæ loca amiserant Nicephorianis temporibus.

¶ Otto cōstituta pace cū Lothario rege Francorū uenit ad italiam expulsurus græcos imperatores Sclauonia & Dalmatia īuasa. Coacto postea Romæ exercitu in Apuliā tendit: ubi a Græcis fractus aufugit: adeo uiribus eneruatus ut Græci si uictoria uti sciuissent: facile potuissēt Roma ubiqꝫ potiri. Otto fugiēs scaphæ se cōmisit: & a pyratibus eū ignorantibus in Siciliam delatus: Romam remittit. Vbi Beneuento deleto obiit. Blondus tertio libro secundæ decadis folio.cxxii.

¶ Caput Tertium.

Sergius.iiij. 1007

CALABRIA ET APVLIA erant hoc tempore ī ditione Michaelis Catalaici imperatoris Cōstantinopolitani. Guielmus Normannus cognomine Ferabach Heturię partem per omnē Romandiolā tunc possidebat: Confederatus est tribus potentatibꝰ Capuano Salernitanoqꝫ principibus & Malocho græco Calabriam & Apuliā pro imperatore græco tenente. hi quattuor Siciliā occuparūt: expulsis Sarracenis. Malochus prędam æqualiter distribuit. Siciliam uero pro suo imperatore græco retinuit. indignatus Guielmus Ferebach: & iniuriā dissimulans. Cæteris reuertentibus ad propria: ipse Apu

Guielmus eiꝰ noīs primꝰ dictus Ferebach Apulie dn̄s.

liam inuasit: circundans Melphiã·Malochus ad hæc aduolat: & exercitu a Ferebach fracto fugatus est· inde Guielmus multa eius regionis parte potitus·Blondus·iii·libro folio·cxxiii·

¶ Huic Guielmo Tãcredus normãnus pater fuit q·xii·ex duabus uxoribus genuit filios apud normandiã: ubi cũ eorũ sumptibus premeret: italiã ueniens primo in Romandiola substitit: & filii talia cõtra Salernitanũ & alios principes gessere facinora: ut eos senserint omnes suo malo esse uiros prestantissimos·Supplementũ Cronicarum·

¶ Comite Guielmo defuncto: frater eius Drogo Apuliã obtinuit·Quẽ missus a Constantinopoli Melalter alias Melem Catipanus imperiali primo impetu Apulia pœne omni expulit·Drogo exercitu instaurato: græcorũ superatis copiis perdita de Apulia recepit·Hic cũ septẽ annis comitatũ tenuisset: moriẽs Gotifredũ fratrẽ hũit successorẽ

¶ Henricus Romã ueniens a Benedicto coronatus ẽ Sarracenos ex Capua expulsit: & cępit Troiam urbem in Apulia ædificatã a græcis nouiter ut esset eorum tutum refugiũ ad infestandos italorum fines·Blondus·iii·libro folio·cxxiiii· Bñdictus.vi[illegible] 1010

¶ Per id tempus defuncto apud Constantinopolim Michaele Catalaico imperatore: successit Michael Etheriachis·Ad cui9 tpa Normãni Apuliã tenẽtes & græci prelio inter Aufidũ amnẽ & Oliuentẽ oppidũ acerrimo cõcurrerũt·Normãni uictores·

¶ Caput Quartum.

Vm sepius inter se confligerent duces illi prisci de quibus supra in principio. Superuenerunt Robertus & Ricardus Normani minuēdæ multitudinis causa domo in Apuliā profecti. Dum bellantibus īuicem Italis opem ferunt gloriam & opes auxere.

¶ Nonaginta ferme annis Normāni magna cum laude diuersis præsidibꝰ cū militassent tandē ducem sibi preficiunt Tristanū cognomento Cistelū Dum in ducis Salernitani presidiis essent. Huic ueneno quem occiderat serpentis defuncto successit Rāno qui Auersam urbem cōdidit. Post hunc Carolus Capuę princeps: quē Iordanus filius & Ricardus nepos secuti sunt. Deinde Drogo Tācredi ex Altauilla filiꝰ princeps Normannoꝝ factus: ac Neapolitani Comitis Nasonis proditione occisus. Successorē fratrē habuit Hunfredū q uniuersam Apuliā sibi subægit. Hæc Poggius de uarietate fortunę libro primo fo. xxiiii.

¶ Caput quintum.

Robertus Guiscardus

OBERTVS GVISCARDVS e gallia cū exercitu ꝓfectus Apuliā obtinuit: fugatis ex ea prouincia Grecis atq; Aphris qui sub Italoꝝ cōtentione illā possidebāt. Matthæus Palmeriꝰ ubi supra. Leonis huiꝰ tpe(teste Io. de Cos.

[...]o nonus 1053

quē sequit Antonina fo. c. lxxxv. Normanni magnā Apulię partē occupatā tenebāt nec Romanę

ecclesiæ in aliquo respondebant. Habuit ergo ab Henrico quarto exercitũ magnũ ad eos debellandos: tandẽ cũ exercitu a principe Normãnorꝝ captus est: nec uoluit relaxari qa sui nõ relaxabuntur. & post multa sancta opera obiit.

DROGONE Normannorũ Comite in Apulia mortuo Gisulphus frater regnũ adeptus Beneuẽtum urbẽ Ro. pontifici deditam ui occupat. Leo suo iure & copiis imperatoris fretus cũ in Gisulphum incõposito agmine mouisset: ab eo superatᷣ & capitur. Nec ita multo post Romam ĩcolumis remittitur. Platina in Leone. ix.

¶ Idem. Sunt qui scribãt Robertum Guiscardi e Gallia in italiã cũ exerritu profectũ fugatis Græcis & Aphris Apuliã occupasse. Et thesaurũ inuenit consilio Sarraceni magici.

PANDVLFVS hostiarius Lateraneñ. ecclesiæ in additionibꝰ ad Cronicã Damasi papę de Pontificibus ita scribit in Leone. ix. Hic sua prædicatione oẽs Normãnos & Francigenas ad destruendam superbiã illorũ qui in partibus Apuliæ cõmorabanᷣ deduxit. Quoniã superbia eorũ intantum creuerat ꝙ totã terrã in suo posuerant dominio: & beati Petri uicarii nihil ibi iuris aut dominii retinebant. Qua deniqꝫ uictoria facta & tota terra suo dominio reddita ad urbẽ cũ pace rediit.

¶ Glosa sup istis uerbis dicit ꝙ hoc est simile illi quod postea fecit Vrbanus. iiii. uocãs Carolũ fra

trem regis Lodouici cõtra Mãfredũ: Sed p rõnes & iura ostẽdit q papa potius debet oĩa mala pati in tpalibus: de qbus christus nõ curauit: q̃ p terrenis diuitiis ponere ĩ Italia belliferas societates: & sanguinẽ christianũ ponere in effusiõe. Nunq̃ ex hoc fuit Ro. ecclesia psperata secũdũ eũ. Pro quo facit qd̃ scribit idẽ Pandulfus paulo post ĩ Gregorio. vii. referẽs q Grego. mãdauit in cõcilio Lateranẽ Normãnis ut dimitterẽt terras ecclesię sub intermĩatiõe Anathematis. Dicit ibi glo. Isti Normãni fuerũt ducti a Leone. ix. ut iuuarẽt ecclesiã & modo occupant Ro. ecclesiæ terras. Nõ est ergo nouũ qd̃ faciũt hodie malæ societates ĩ Italia secũdũ glo. ¶ Et notãdũ q licet Leo psonaliter iuerit ad domãdos occupatores Apulię: tñ eũ in hoc dãnat Io. de Colũna ut refert archiepũs dicẽs q licet pio aĩo hoc egisset: tñ hoc ei nõ fuit decẽs: qa quicqd uetitũ fuit Petro: cui dictũ fuit: Pone gladiũ zc̃. uetat & successorib9. Et ad hoc seruit qd̃ scribit Petrus Damian9 quẽ dicũt ex Cardinalatu ad religionẽ trãsiisse. Nã ĩ quodã opusculo sũmato p archie. iii. pte fol. cciii. Dãnat prelatũ q p tuendo iure tpali etiã pñtialiter assistit armatorũ conflictibus. Si obiiciat Leonẽ papã bellũ gessisse. Rñdet: nõ ideo Petrũ factũ aplo4 principẽ qa negauit: Nec Dauid ideo pphetã: qa mœchatus est Bona enĩ uel mala nõ de meritis habentiũ: sed de ppriis qualitatib9 debẽt æstimari. Gregori9 multas rapinas & uiolẽtias a Longobardis passus est

Ambrosi⁹ ab Arrianis: uterq; sola patiētia dimica uit scd̄m eū. ¶ Poggius de fortuna. Cū Hūfredus uniuersā Apuliā sibi subegisset: filiū Roberto fratri quē ꝓpter uersutiā Guiscardū cognoīabat: moriēs tuendū dedit: Is nepotis uirib⁹ usus Calabriā Siciliāq; cum sibi subdidisset: Græciā Aphricāq; bello lacessiuit.

¶ Blondus li.iii.fo.cxxvi. Gotfredus Normānus q Drogoni fratri in comitatu Apulię & Calabrię successerat: moriēs instituit Bagelardū filiū: quē Robert⁹ cognomēto Guiscard⁹ gotfredi fr̄ expulit ¶ Et Robertus solidissimū robur prudētię addere cōstituēs ꝓcurauit recōciliari & cōfœderari cū Ro. ecclesia. Et cū oratoribus suis reuertentib⁹ in Apuliā accessit Nicolaus papa.ii. Et Robert⁹ ab excōicatiōe absolutus: factus est dux Calabriæ & Apulię & uasall⁹ eccl̄ię: vñ cęteri capitanei deleti. ¶ Iste Robertus multa fecit ꝓ ecclesia pręcipue ī tutādo Gregorio septīo cōtra Henricū.iii. impatorē: q Robertū uehemēter timuit. Nā ab ei⁹ faucibus bis liberauit Gregoriū. Et cū semel supasset Alexiū impatorē Græcoꝝ: in culmīe uictorię destitit: ut iret Romā iuuatur⁹ Gregoriū cōtra Henricū ꝓut fecit: ubi etiā magnā partē urbis incēdit ꝓ liberatione Gregorii in arce Hadriani obsessi. Obiit anno dñi.clxxxvi. annorū.lxii. Valde laudatus ex multis uirtutibus: sed ultra ęstimationē (teste Antonino archiep̄o) dominii appetitor.

Nicolaus.ij. 1059

Robert⁹ Guiscardus.

Dux Calabrie

Alexander.ii.

1075

Caput Sextum.

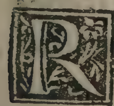
REVERSO ALEXAMDRO Romam ex Cōcilio Mantuano contra Cadolum celebrato. Ricard9 frater Roberti Guiscardi: & Guielmus eiusdē Ricardi filius Capua subacta & Beneuento īuaso: Ceperanū obsidebāt. Robertus horū forte insons in expeditione contra Græcū in Brundusio intentus erat: cum Gotfredo fratre ubi Panhormo & Trana urbibus potiti: nihil Guielmo & Ricardo pręsidii attulerunt.

Ildebrādus archidiaconus qui postea successit Alexandro. ii. dictus Gregorius. vii. cum Gotfredo & Matilda uxore coegit Ricardū & Guielmū capta de terra ecclesiæ restituere: & Romā cū ęxercitu reuersi sunt ualde honorati.

Gregorius septimus celebrās Conciliū in Laterano ubi etiā fuit Comitissa Matildis: excōicauit Robertū Guiscardū & cęteros Normannos: eo qa nouiter occupauerant terram ecclesię de Marchia Anconitana quā nūc Firmanā appellāt. Hęc Blōdus tertio libro folio. cxxix.

De Roberto Guiscardo ita scribit Otto epūs Frisingensis in libro de gestis Friderici primi fo. vii. Robertus iste ex mediocri stirpe in Normannia: ex eoꝝ militū ordine quos Valuassores uulgo ibi dicere solent. In plaga quā Constantiā dicūt editus cū Rogerio fratre. Tam patri famis tempore morē gerens: q̄ ob locorū sterilitatis molestiam: a

natali solo pgressus multo tpe p multas puincias opportunitaté ad inhabitandã terrã quęrés oberrauit: vnde & ab oberrãdi circuitu: patria lingua Guiscard⁹ tãq̃ aberrator uel girator appellat⁹ est Cũ ergo nõ paucis ut dictũ ẽ dieb⁹ multa⁊ regionũ girator existeret: a citeriori Italia: q̃ mõ Apulia seu Calabria dicit͛ tandé excipit͛: Quã dum a Longobardis possessã inertis plebis inhabitatiõe tanq̃ industrię defensiõis uacuã ĩueniret. Remissis ĩ Galliã nũtiis: expositaq̃ loco⁊ idoneitate: ac gẽtis inertia ad expugnationé earũ ciuitatũ & socios ĩuitauit. Et ne multis detinear: uirtute: dolo: arte: ignaui populi uictor existẽs: Cãpanię: Apuliæ: Calabrię: Sicilię ad ultimũ possessor ĩuentus est. Reliqt aũt Rogerio fři ex pte sui comitatũ Siciliæ tenendũ. Ipse uero Ducatũ Apuliæ cũ Calabria sibi retinuit. ¶ Hui⁹ filius q multa postmodum tã ĩ Græcia q̃ in cęteris oriẽtis partib⁹ fortia & gloriosa gessit opa Bohemũdus fuit: Fratris uero sui Rogerii Rogerius q postmodũ nomé regiũ usurpauit: natus erat hui⁹ q impñtia⁊ est Guielmi pater. Hæc ille. ¶ Caput Septimũ.

OGERIVS fili⁹ Roberti Guiscardi successit ei defuncto in Ducatu Apuliæ: q magis munificẽtia q̃ potẽtię austeritate bene rexit. ¶ Bohemũdus frater ei⁹ ãno. ii. Ducatus ei bellũ ĩtulit: & nõ lõge a Beneuẽto iste succubuit: uno tm̃ hoie in eo plio occiso. Recõciliati sũt

Victor tertiu 188.

Urbanus. ij. 189.

Rogerius Roberti Guiscardi.

dato Boemūdo pricipatu Tarētio p se & heredib9
¶ Rogerius accepit filiā Roberti Frisonis Comitis Flandrensiū: quæ fuerat regina Danorū: ex q̄ post duos defūctos: natus est Guielmus qui patri successit in Ducatu.. Sed postmodū sibi coronam imposuit. Archiepūs. ii. pte folio. cxcvii.
¶ De his sic sūmatim ex Blōdo li. iii. secūdę decadis fo. cxxxiiii. Bohemūdus frater Rogerii pręliū cōmisit cū Rogerio nō cruentū. Nā Comites paterni utriusq; exercit9 pacē cōposuerūt: ut Bohemūdo pars obueniret Ducat9 Apulię. Rogeri9 titulū & cętera retineret q̄ pr̄ possedisset de Italia.
¶ Sic Rogeriū inuestiuit Vrbanus. ii. in concilio Melphitano. Cępit Rogerius Siracusas Et ī uxorem Halam filiam Roberti Frisonis Flandrensiū Comitis: ex qua natus est Guielmus.
¶ Bohemūdus cōcessiōe fraterna nō cōtentus: bellum ei intulit & Melphiā furto surripuit. Cōfœderatus etiā cū Ricardo Beneuētano principe paterno hoste: q fratrū discordia usus ī patriā est reuersus: & fauit Giberto antipapæ Pascalis secūdi
¶ Postea tpe Vrbani secūdi Bohemūdus restituit Rogerio Melphiā: & se cruce signauit. Et Rogerius soluta obsidiōe Melphiæ: liberū fecit militibus: ut cuiq; liceret sequi Bohemundū in Græciā ubi Bohemūdus multa fecit ab omnibus historicis laudatissima. Blondus.
¶ Rogeri9 Guiscardi Ducis Apuliæ natu minor

ãno·M.lxxxv·pře in Casiopa insula desũcto successit:& regnauit annis·xxv· Et ubi Ducatũ iniit Capuã & quicqd inde usq; ad Tyberi ad Pontifi cem ptinebat ui abstulit: Cũ Bohemundus eũ bis infestasset:tandẽ uirtute ipsi⁹ motus Rogeri⁹ arma deposuit: & omnia secũ uoluit esse cõmunia: Filiũq; suũ Tancredũ pugnandi cupidũ belli Comitem tradidit· Supplementũ·

¶Poggius de uarietate fortunę·Desũcto Roberto Guiscardo:fili⁹ex scđa uxore Rogeri⁹ successit Quo & filiis mortuis: Rogeri⁹ patruelis Rogerii comitis Sicilię Viscardi fřis fili⁹sol⁹ĩperiũ tenuit ¶Hic Rogeri⁹ p dissensionẽ Honorii·ii·& Anacleti Pontificũ:Cũ Anacleto adhęsisset Rex ab eo prim⁹Siciliæ & regni Neapolitani factus est:Anno·M·cxxx·Dux strẽnu⁹ & potẽs armis:q & ipse in Aphricã classe transiẽs Tripolim: Tunisũq; ui cœpit:& multas pterea urbes ĩ littorib⁹ sitas: hic ad Guielmũ regnũ puenit· Multi inde reges usq; ad Robertũ Ioãnæ reginę patrẽ uaria fortũa extiterũt· hæc Poggi⁹.aliud usq; ad Ioãnã primã nõ referẽs· ¶Errat Poggius: qm̃ Anaclet⁹nõ fuit antipapa Honorii·ii·sed bene Innocẽ·ii·sui successoris·Vocabat̃ Anacletus: Petrus Leonis ciuis Romanus potẽtissimus:q in cõcilio apud Claromontẽ operãte scõ Bernardo superat⁹est·Et de illo scismate late Archiepũs.ii.pte fo·ccxviii·ubi quo ad ppositũ ita scribit· Rex Siciliæ Rogeri⁹ solus de

Rogeri⁹ prim⁹ Rex Apulie.

principibus Innocentio nõ obediens: misit ad Pe-trum Leonẽ ut Petrũ Pisanũ sibi a suo latere delegaret: cõfidens in eloquẽtia Petri Pisani. Sed sanctus Bernardus ipsum Petrum Pisanũ Innocẽtio papæ recõciliauit. Post triduũ Petrus Leonis inpœnitẽs morit᷑: & cadauer eius in latebris sepelit᷑ etiã usq; hodie fouea illa a catholicis ignorat᷑ secundũ Archiep̃m. Ergo apparet ꝙ iuestitura Anacleti facta titulo regio ipsi regi fuit iualida. Et cõcordat latius Platina in Innocẽtio. ii. in pricipio.

Titulus regius datus Roberto ab Anacleto inualidus.

Pascalis. ii. M. c.

¶ Rogerius Siciliæ Comes obsessam aliquandiu Canusium cœpit: & paulo post uita est functus. Cui in Siciliæ Comitatu alter Rogerius ex fratre nepos successit.

¶ Pascalis egens pecunia propter Gimbertũ anti papam Albæ Marsorũ agentem: Habuit a Rogerio in gratiã recepto & reconciliato mille untias dono. Postea expulit Gimbertũ de ciuitate Alba auxilio Romanorum: & ille profugus subita morte sublatus est.

Dono xius. ii M. cxxvii.

¶ Caput Octauũ.

VIELMVS Rogerii ducis filius Apuliæ & Calabriæ Dux ei succedit.

Guielmus. ii. noie Normãn⁹

¶ Hic Guielmus postq̃ regnasset ãnis xvi. Ducatu Apuliæ & Calabriæ a Rogerio cõsobrino deiicit᷑: & apud Salernitanũ Principẽ sine hæredibus morit᷑. Et in eo oĩs Roberti & Guiscardi familia ꝑ lineã masculinã defecit.

Regnũ deuolutũ finita linea masculina Roberti Guiscardi:

¶ Iuerat enī Guielmus ad Alexiū imꝑatorē Constantinopolitanū filiā ei promissam ducturus: & ꝓuincias suas Calisto·ii.cōmendauit· Sed Rogerius altero Rogerio genitus ei⁹ ex materna linea consobrinus Siciliȩ Comes Calixto cōtempto absentem spoliauit qui ut est dictū apud principem Salernitanum obiit.

¶ Per hæc tp̄a Guielmus Rogerio genit⁹: Roberti Guiscardi filio Apuliæ dux: & Iordan⁹ dux Capuanus: & Iordanus Arriani comes cōuenerūt ad Calixtū primū q̄ prȩcessit īmediate Honoriū·ii· quos sacramento adactos Romanȩ ecclesiæ hoīes ligios cōfirmauit· Guielmus optauit in uxorē filiam Alexii imꝑatoris Cōstantinopolitani pridē uita functi: Et priusq̄ iret Cōstantinopolim: dedit Calixto in tutelā ducatū Apuliæ & cȩterā terram de Italia usq; ad fretū Siculū: eo tunc ducatu cōprehensam· Rogerius istis contemptis dimidiā Calabriā inuasit· Calixtus ex Beneuēto Romam rediit infirmus: & Rogerius Apuliam subegit· Guielmus uxoris spe frustratus ī Italiam rediēs ad affinē Salernitanū principem confugiens: Ibi nullis relictis filiis obiit· Ex eo tēpore Rogerius se regem Italiȩ appellare cȩpit· Calixtus celebrauit Conciliū Lateranense noningentoꝝ episcoporum: in quo ecclesiasticū statū reformauit· Blondus secūda parte libro·iiii·ad finem·

¶ Caput Nonum·

M.cxxvij. Rogerius rex, c.⁹nois secũd⁹.

ROGERIUS autẽ Siciliȩ & Apuliȩ postea rex: nõ se Calabriæ ducẽ: Siciliæq; Comitem: sed Italiæ regẽ appellare se fecit: atq; in eo titulo·xxiii·annis regnauit·

Innocẽtius.ij.

¶ Innocẽtius.ii·ex Cõcilio Claromontensi reuersus: Pisis aliud cõciliũ celebrauit· Interĩ Romani suasu Rogerii caput erexere ex Anacleto antipapa: quare Lotharius ĩpator ab Innocẽtio uocat⁹ est: & classis Pisanoꝶ q̃ Innocẽtio fauebãt: Amalphiam & Riuelũ ducẽs utrãq; urbẽ cœpit· Pontifex autẽ & Lotharius terra ꝓfecti prius Barulũ usq; duxerũt q̃ populũ offenderint contraria sentientẽ. Rogerius sibi timẽs dũ ĩ Siciliã cõfugisset oĩa amisit quæ in terra Itala occupauerat: Cui custodiẽdæ terræ põtifex Rainonẽ Lotharii ĩpatoris Comitẽ præfecit: attributo ducatus Apuliæ titulo Archiepiscopus.

¶ Innocẽtius·ii·cũ in Galutio oppido Rogerium obsideret: ipse cũ multis Cardinalibus captus est a Guielmo filio Rogerii· Rogerius ipsum liberauit: nihil deĩceps frustra petẽs ab Innocẽtio: ĩmo Innocentius ab Anacleto antipapa Roma pulsus eũ designauit regẽ utriusq; Siciliæ: unde aĩo elatior multa in Aphrica gessit· Tunesii regnũ fecit tributariũ· Constantinopolitanũ ĩpatorẽ afflixit: Demũ ex Sicilia rediẽs amissis opera Venetorũ·xx·triremibus fuga euasit· Et postea Panhormi moriẽs Guielmũ filiũ habuit successorẽ· Blon

dus libro quinto secũdæ partis.

¶ Late Marcus Antonius ĩ historia Veneta folio xxxviii. ad finẽ. uersic. Dũ hæc domi zc. ubi subdit. Per id tẽpus Robertus Veneti nõis hostis decessit: q post multa præclare gesta cũ & Thuneta ĩ Aphrica subegisset: Illud uiuẽs regio ensi ĩscribendũ curauit. Apulus & Calaber: Siculus mihi seruit & Apher.

¶ Caput Decimũ.

Hadrian⁹. iiii M. c. lvi.

Guielmus. ii Rex Sicilie Normãnus.

GVielmus Rogerii regis fili⁹: Secũd⁹ Siciliæ & Apuliæ rex hoc ãno patri successit: regnauit ãnis. xii. Defũcto pr̃e mox Beneuentana suburbia Ceperanũq; ac Babucũ in Hernicis de ecclesia occupat: inde Hadrianus eũ Anathemate notat: & induxit Emanuelẽ græcorũ ĩpatorẽ ut ei daret. v. milia librarũ auri: & Guielmũ etiã fugaret: tres Apuliæ ciuitates ex fœdere habitur⁹. Quod intelligens Guiel. multa obtulit Põtifici ut eũ placaret: & placuit Hadriano oblatio: sed quidã Cardinales restitere: unde Guielm⁹ indignat⁹: oĩa ĩ Apulia bello attriuit: & Apuli & Salertini deditionẽ fecere. Põtifex indignatus cũ Cardinalib⁹ Guielmũ in gratiã recepit: & utroq; regno eũ ĩuestiuit: iurantẽ se Romanã sedẽ ueneraturũ. Inde Apuliæ reges singulis ãnis uectigal Pontifici psoluere cõsueuerũt. Supplementũ.

¶ Dũ Hadrianus. iiii. celebrat ĩ Laterano sanctũ Pasca allat⁹ est ei nũtius q̃ Guielm⁹ Siciliæ rex q paulo ante Rogerio pr̃i successerat: occupauerat

Beneuenti suburbia & Ceperanũ Babucũq; oppida & hostiliter Romanę ecclesię ditionẽ uexabat Cõmotus Hadrianus eũ excõicauit: & titulis regni priuauit: proceresq; & populos a iuramẽto fidelitatis absoluit. Venerũt postea Romã proceres Apuliæ & Calabriæ rogantes enixe Hadrianũ ut eos liberaret a tyrãnide Guielmi Normãni Dum pontifex se ad iter cũ exercitu parat. Venit nuntius ab Emanuele imperatore Græco offerens ingentẽ quantitatẽ pecunię pontifici:& se Guielmũ expulsurũ si ei tres in Apulia ciuitates pmittat. Guielmus hoc audito Pontifici se humiliat: multa offerẽs & totidẽ pecuniarũ: Pontifex acceptasset: ob suspectã ueterẽq; Græci inimicitiam: Sed Cardinales Græco fauebãt. Guielmus ĩ Apulia iã arma mouerat superatis Græcis: Proceres q pontifici iurauerãt: defecerũt ad Guielmũ. Pontifex simulãs ire Romã: pręmisit Cardinales: mox Guielmus pedibꝰ eius puolutus solita regni utriusq; iura noua infeudatione obtinuit. Ex Blondo libro quinto secũdę decadis folio.clix.

Alexander.iij.
M.clxviij.

Caput Vndecimũ.

Guielmus.iij
Rex Sicilie.

ORTVO GVIELMO q magnꝰ nũcupat᷑: successit Guielmus.iii.eiꝰ filius Sicilię & Apulię rex: & regnauit annis xxv. pacis cultor sua pecunia & triremibus iuuit Alexandrũ in discrimine cũ Friderico Barbarossa cõstitutũ ut fugeret. Postea multa fecit in Asia: &

Saladinū domuit: & bello christianorum Hierosolymitano maximā opem prestitit. Demum Panhormi sine filiis decessit. Supplementū.

Hic regnū Siciliae ad ecclesiā deuolutum.

¶ Caput Duodecimū.

TANCREDVS eligit hoc anno a proceribus insulae mortuo Guielmo sine legittimo herede. Nec quantum regnauerit constat. Hūc tamen ferunt ex dānato coitu genitum. Vnde Clemens Pontifex iura sua repetiturus: statim copias eo misit: quibus dum Tancredus resisteret: omnia rapinis & cedibus repleuit. Quas ob res mortuo Clemente Celestinus tertius successor ut intrusum in regno domaret: Constantiam Rogerii regis filiā e monasterio Panhormitano occulte traxit: Eāq; (licet professam) Henrico quinto filio Friderici Barbarossae in Armenia defuncti uxorem dedit: hac conditiōe ut regnum Siciliae & ultra pharū ei dotis noīe repeteret: feudatario censu Pontifici reseruato. Henricus igit cōparato exercitu in Tancredū mouet. Cuius aduentu territus Tancredus Neapolim se cōtulit & inclusit. Quē post multā obsidionē interfici curauit. Cui Guielmus filius successit. Ex Blondo libro. vi. secūdae decadis folio. c. lxxii.

Clemens. iij. M. clxxxix.

Tancred⁹ Rex Sicilie.

Nō ergo regnauit Guielmus xxv. ānis: sz. xx.

Electio nulla q2 illegittimus icapax feudi ecclesiastici.

Constantia ex monasteria extrahitur.

Blondus appellat sextū: ceteri quintum.

¶ Caput. xiii.

HENRICVS quītus filius Friderici patri cognomento Barbarossa: maritus Cōstantiae eductae ex monasterio: Siracusa

Celestinus. iij. M. cxc.

Henric⁹. v. sueuus impator Rex Apulie & Sicilie.

& Cathania urbibus sibi nomīe dotis assignatis. Tusculanū agrū Celestino tradidit: qui mox receptus a Romanis dilaceratus est. Nā Tusculū solo ęquarūt: & ruinaꝝ illius saxa Romā delata seruant᷑ in cliuo hui⁹ tpis Capitolino: hoc fuit ī uindictam illins magnę cladis & simili Cānensi: quā tpe Alexandri tertii receperūt Romani a Tusculanis iuuāte Ranione germano Duce Apulię ab Innocētio. ii. designato. Nā teste Blōdo durauit effectus illi⁹ cladis Romā eneruās usq; ad tpa Eugenii quarti in qbus lautiori cultu cępta est Romæ instauratio. Henricus & uxor ab obsidione Neapolitana ꝓpter pestē desistentes in Alemaniā rediere. Capta Neapoli ab exercitu Tancredus & Guielmus fili⁹ interfecti sunt. Quia uero in epos seuitū est: Celestinus Henricū excōicauit: mox absolutū ad se ī Italiā uocauit. Cōstantia secū adduxit filiū quadriennē: q postea fuit Fridericus. ii. īpius hostis ecclesię. Ita Henricus capta Neapoli citra & ultra pharū regnū accepit. Demū mortali ęgritudīe laborās: Henricus filiū & uxorē ad Innocen. iii. misit. Philippo germano suo Hetruriæ Duci Romani imperii & regni Siculi quousq; filius adoleuisset admīstratio quantū in se fuit est demādata. Obiit Panhormi. Tamē Innocē. iii. orta dissensiōe inter Philippū & Ottonē regē Saxonię Lotharii olim impatoris pronepotē: pronūciauit (ut in ca. uenerabilē de elec.) Ottonē impato

rem: quia Henricus & Fridericus pater fuerāt de ecclesia male meriti. ¶ Caput·xiiii·

FRIDERICVS eius nois secūdus ex Cōstantia Normāni regis filia olim ꝓfessa natus: In Apuliæ regnū paruulus successit: defūcto Henrico·v·impauit ānis·xxxiii·Mater uidēs cūcta tumultu repleri regnū pręsidio cōmuniuit· Ottone demum ab electoribus priuato Fridericus surrogatur: Et ab Honorio cōfirmat᷑: & in Siciliæ regnum restituitur·

Innocenti⁹.iij. M.cc.

Fridericus.ij. Rex Apuliæ Sueuus.

¶ Hic quia ecclesiā (ut late ponūt historici) lacerare cœpit: demū ab Innocentio quarto dignitate priuatus est: Quē floccifaciēs: & oī Italia odiis incensa: positaq; Petri nauicula ī crebris naufragiis in Apuliā traiiciens graui morbo laborare cœpit Et a Māfredo filio spurio ex ancilla suscepto: tūc principe Tarētino suffocat᷑·Enisius ei⁹ etiā filius sed legittim⁹ in agro Bononiēsi occisus est. Fredericus reliquit hęredem uniuersalē Conradū filiū susceptū ex Iola filia regis Hierosolymitani: quē tñ idē Manfredus spurius ueneno postea sustulit

Dignitate priuatur.

Hic regnū deuolutum.

Māfredus illegittimus.
Enisius legittimus.

Conradus legittimus pater Coradini.

¶ Caput·xv·

CONRADVS fili⁹ Friderici·ii·legittimus: īstitut⁹ hęres a patre: e Germania ꝓfectus paternæ priuationis exemplo non deterritus: Siciliæ regnum uiolenter ingressus est· Potitus urbe Neapolitana obsidione & fame: & mœnia in multis locis aperuit· Ciuesq;

Innocenti⁹.iiij M.ccliij.

Conradus filius Friderici.ij. Sueuus.

prẹſertí primarios male tractauit·Muros Capuẹ euertit: & Aquinũ nobile oppidũ incendit· Eodẽ anno opera Manfredi ueneno ſublatus eſt·

¶Eius teſtamentũ Manfredus ſuppreſſit: cõſciis quibuſcũq; ueneno ſublatis·Et populos ad fidem Coradini nepotis ſui hortatꝰ eſt· Videbat enĩ eos ad rebellionẽ pendẽtes ſiqua occaſio oblata fuiſſet· Hic Coradinus ſecũdũ Blondũ & cõiter alios fuit filius Henrici fratris Manfredi: quẽ Fridericus pater quia eccleſiaſticus erat occidi fecit: Sed ſcd̃m Archiepm̃ fuit filiꝰ Cõradi: utcũq; ſit legittimus: & ex legittimo erat: iure ſuccedẽs Friderico ex perſona patris ſiue Henrici ſiue Cõradi legittimorũ: excluſo Manfredo qui hoc timẽs: curauit eum infantẽ ueneno ꝑ oratores in Germaniã miſſos occidi· Sed mater callida aliũ puerũ loco Coradini eis exhibuit: qui guſtatiſ rebus donatis mox obiit· Ex Blõdo li·vii·ſecũdẹ decadis fo.cxci

¶Caput·xvi·

Alexander.iiij. M.cclviij.

MANFREDVS Friderici ſecũdi imperatoris ex concubina filius·Mortuo Cõrado fratre Siciliẹ regnũ obtinet·& regnauit annis·xiii·excõicatus ab Alexãdro· Copias eccleſiẹ contra eũ miſſas partim occidit: partim cẹpit: prẹtẽdẽs ſe fratris legittimi hẹredẽ· Et aucto ſuo exercitu: iterũ Alexandrũ cũ ignominia repulit·Partẽ Guelfam florentinoꝝ: quia eccleſiẹ fauebat: magno bello uexauit & attriuit: & Gibellios

Manfredus filiꝰ Frideric .ij. illegittimus.

Guelfus

Gibellinus

introduxit Florentiam.

¶ Vrbanus quartus ĩpatiens tantæ tyrãnidis: declarauit regẽ Siciliȩ citra & ultra fretũ Carolum fratrẽ sancti Ludouici regis Francorũ: q cõmisso prælio apud Beneuentũ Manfredũ occidit regno potitus. ¶ Caput.xvii.

CAROLVS sancti Ludouici regis Francorũ frater Prouinciæ & Andegauorum Comes interfecto Manfredo a Clemẽte Pontifice sicut antea cogitauerat Vrbanus.iiii.& scripserat Ludouico q se ad id parare ceperat: sed mors Vrbani cȩptũ illud turbauit: rex Siciliæ declaratur. Et Siciliæ & Apuliæ regnũ in suam potestatem redȩgit. Et cum rebus pacatis Viterbiũ ad Clementẽ se cum exercitu cõtulisset: in Hetruriã illico mouit: in qua ad domandos Guelfos Coradinũ adolescentẽ Cõradi Sueui nepotem uocari audiuerat. Mox in regnũ contra Coradinũ uocatus: ubi uicto & decapitato Coradino cũ Henrico fratre suo tunc Senatore & regis Castellȩ germano regnum in suã potestatem denuo redȩgit. Atq; ita Romam ueniens: in Lateranensi ecclesia rex Hierusalem & Siciliȩ declaratur: adiecta annua feudali solutiõe.xlviii.miliũ nũmorũ Romanæ ecclesiæ facienda: ea lege ut nec ipse nec successores imperiũ ministrandũ etiã electi acceptarẽt. Terrebat enĩ Pontificem Friderici primi & secundi memoria.

Vrbanus.iiii.

Sanct⁹ Ludouicus hoc tpe i Aphrica p fide militabat: vbi etiã decessit.

Clemens.iiii.
M.cclxvii.
Carol⁹ prim⁹ frater sci Ludouici regis Frãcorũ.
Gallus.
Coradin⁹ nepos friderici.ii. ad quẽ ex morte Herici pr̃is spectabat regnũ nõ fuit vocat⁹ ad ista: nec ei⁹ ius reseruatũ. Sic in successiõe Alfõsi & Ferdinãdi non fuere vocati Andegauenses.
Mors Coradini nepotis Friderici.ii. ex Cõrado ei⁹ filio.
Hic tãtũ iuris habuit ĩ regno quãtũ Fridericus. Et gesta p Manfredũ patruũ spuriũ & p ecclesiã cũ Carolo: iuri Friderici & Coradini si puatio Friderici nõ attẽdit: nõ piudicarũt.

Vetatur Regi Apulo ne electus in imperatorem unquam acceperet.

¶ Pace in Italia composita in Aphricā traiecit in subsidiū sancti Ludouici fratris sui: quo ex peste mortuo īuento: cū Tunici rege pacē cōposuit: adiecto onere annui ꝑpetui tributi.

¶ Miratur Blondus secūda pte li. viii. uersiculo. Non possum hoc loco. Quare Romani receperint Carolū etiā in Senatorē: quē magistratū anno fere administrauerit: suas expectans copias quę ex galliis ducebant. Et tamen Clemēs uoluit potius exulare Perusię aut Viterbii sicut Vrbanus prędecessor suus: & nō esse Romę pręsente rege amicissimo. Sed Blondos responderet facile: qui sęcularibus sęcularē potestatē gratiorē diceret ecclesiastica: Romanoꝝ moribus oī tēpore pensatis.

Quare clemēs abfuit Roma: in qua erat rex amicissimus.

¶ Reuersus Carolus ex Aphrica reperit regnum Siciliæ ad Petrum regem Aragonum defecisse: & ab eo debellari. Mores enim Gallorū in Apulia & Sicilia ut late scribit Leonardus Aretinus in historia Florentina. Et refert Archiepūs secūda pte folio. lxx. § . ii. in tantā nauseam populos reduxerant: ut longa patientia seposita: ex cōposito omniū populorū: certa die hora uesperoꝝ omnes galli trucidati fuerint. Vnde cōmisso pręlio reiectus est Carolus ab Aragonensi ex Sicilia ad Apuliā. Propterea Martinus quartus contra Aragonensem crucem & indulgentiam plenariā publicauit. Eadem Blondus octauo libro secūdæ Decadis folio. ccxi.

Mores Gallorum.

Trucidati fuerint hora vesperorum.

¶ Petrus uero Aragonensis se accersitũ fuisse dicebat: & eo audentius id regnum accepit: q̃ asserebat regnũ iure hereditario ad Constantiã uxorẽ suam Manfredi filiã: ex quo linea masculorũ Friderici secũdi p̃ obitũ Conradi & Coradini defecerat. Demũ Carolus moritur & Neapoli sepelitur septima die Ianuarii. M.cclxxxv. ut p̃ Archiep̃m secũda parte folio. lxxiii. §. ix.

Petr⁹ Aragonensis. Jus Petri Aragonensis in regno ex Friderico secũdo: Alfonsus q̃ successit Joãne secũde fuit hui⁹ Petri atnepos Mors Caroli primi.

¶ Nicolaus Papa. iii. Vrsinus egre ferens potentiam Caroli & precipue quia ob Senatoriã dignitatem uidebat͛ urbi dominari: statuit ne quis Senatorie dignitati preficeret͛ qui esset ex regio sanguine. Deinde opera Ioannis Porcharii persuasit Petro regi Aragonum ut iure hereditario uxoris suæ: cui Mãfredus fuit pater: & Coradinus frater cõsobrinus regnũ Siciliæ recipere anniteret͛. Sed dum Nicolaus ista molitur obiit. Successit Martinus quartus Gallicus qui Carolo fauit. hinc magni belli fomẽta: in quo Martinus Petrũ excõmunicatũ regnis priuauit: & contra eũ crucem predicandã & ĩdulgẽtiã plenariã multaq̃ alia statuit.

Nicolaus tertius tenuit q̃ regnũ iure hereditario spectaret ad Petrũ Aragonensem attauũ Alfonsi adoptati a Joãna secũda

Martinus successor fautor Gallorum.

¶ In hoc graui bello moto per Petrũ Aragonensem contra Carolũ regẽ: & Carolũ eius filiũ principem Salernitanũ. Carolus secũdus cũ multis captus: carceri in Apulia mancipatur. Demum quadriennio elapso liberat͛. M.cclxxxviii. opera Roberti Comitis Artensis cõsobrini Caroli mortui: q ex Gallia cũ exercitu uenerat in regno.

¶ Ea lege exiuit Carolus secundus carcerem Aragonensium: ut faceret q̄ Carolus de Narles alias Martellus germanus regis Franciæ renũciaret oĩ iuri quod habebat in regno Aragoniæ. Nã Martinus quartus indignatus contra Aragonenses dederat priuilegium regni Aragoniæ illi Carolo de Narles. Et pro cautione promissionis dedit Carolus pro obsidibus tres ex suis filiis. Tamen nõ potuit seruare promissa. Hæc excerpta ex Archiep̄o tertia parte folio. lxxiii.

¶ De his ita scribit Blondus. Carolus rex Neapoli appulsus: ciuitate cõfirmata quam repperit titubantem: In Apuliam se cõtulit copias inde nauigiũq; cõtractatur⁹ quo in Siciliã transportaret exercitum: sed febre correptus interiit. Regnũ id conseruatum est Carolo secũdo in Aragonis carcere agenti: diligentia Cardinalis legati.

¶ Philippus filius regis Franciæ Comes Attrebatensis ad regni custodiã accelerare iussus est: quẽ e galliis paucæ copiæ secutæ sunt. Nam plurimis indigebat pater ad destinatũ in Aragonia regnũ Martinus enim Pontifex id regnum cõcesserat filio primogenito. Interim Martinus suũ Carolum sequens morit̃. Et succedit Honorius quartus Sabellus qui excõmunicationẽ a Martino quarto factam in Petrũ Aragonensem: Fernandũq; & filios ac Constantiã uxorem ĩnouauit. Blondus.

Honori⁹ quartus fautor gallorum.

¶ Caput. xviii.

AROLVS secũdus Caroli Siciliæ re- Martin⁹.iiij.
gis filius defuncto patre: hoc anno suc- M.cclxxx.ij.
cessit in regno patri adolescẽtulus: & re Carolus.ij.fi-
gnauit an.xxv. Quinto ãno regni sui cũ Hunga- lius Caroli.
rię rex sine prole decessisset: ex hęreditate uxoria
ipsius regnũ accepit: & Carolo primogenito suo Bellum
concessit. ¶ De bello inter istũ & Dõgianũ regem
Aragonię q se uocabat regẽ Sicilię scribit Archie
piscopus tertia pte folio.lxxvii.iii.col.

¶ Ex Carolo primo defuncto solus dictus Caro-
lus superstes fuit. Ipse.xiiii.filios habebat ex Ma
ria uxore sua filia & hęrede regis Hungariæ. No
uem mares & quinq; femellas. Notiores fuere septẽ
Primus fuit Carolus Martellus q postea fuit rex
Hungariæ: Pater Andreę q successit ĩ regno Apu
liæ Roberto hui⁹ fratri: & occisus a Ioãna. Et Lu-
douici regis Hũgariæ. Secũdus Aloisius seu Lu-
douicus: q fuit ordinis minorũ & epũs Tolosanus
demũ canonizatus. Tertius Robertus dux Cala-
briæ qui patri in regno successit. Quartus Philip
pus princeps Tarętinus pater Ludouici mariti
Ioannæ reginæ Roberti neptis. Quintus Raymũ
dus Berẽgarii: qui debebat fieri comes Prouinciæ
Sextus Ioannes princeps Amoreę. Septimus. D.
Petrus Comes.

¶ Philippus rex Franciæ fili⁹ sancti Ludouici re
gis cũ magno exercitu uenit ad iuuandũ Carolũ
secundũ contra Petrũ Aragonensem anno.M.cc.

lxxxv.& cōmisso magno prælio ad radices mōtiū altissimorū qui sunt in cōfinibus Cathaloniæ. Petrus uulneratus reuersus ad uillā francā obiit: ut late Archiepūs. ii. pte fol. lxxiii. Deinde anno dñi M. cclxxxvi. fili9 eius rex Aragonū coronat9 fuit ab Honorio quarto de regno Siciliæ secundū Archiepm ibidem folio. lxxiiii. ca. v.

Mors Petri Aragonensis.

TEMPORE Nicolai quarti qui successit Honorio. iiii. & præcessit Celestinū tertiū: Pax constituta est inter Aragones & Gallicos reges. Rex enim Carolus. ii. pmisit impetrare suis sumptib9 a Pōtifice q Iacobus Arago institueret feudatari9 Trinacriæ sicut fuerat Carolus genitor suus. Quod si triennio nō impetrasset: carcerē unde dimittebat redire pmisit. Deditq3 filios sponsionis seruandæ obsides: uidelicet Carolū: cui postea Martello: regi Hungariæ: fuit cognomentū. Et Ludouicū ordinis minorū: qui postea a Bonifacio octauo canonizatus est. Ex Blondo folio. ccxiiii.

Pax inter Gallos & Aragonēses.

Latius paulo post.

¶ Nicolaus. iiii. die. xxviii. Maii in festo Penthecostes. M. cclxxxix. coronauit Romæ Carolū secūdū filiū Caroli primi regis Siciliæ. Nā liberat9 a carcerib9 Aragoniæ ueniēs ex Frācia & honorat9 ualde Florētiæ ad urbē applicuit & cū magno honore recept9 a Nicolao. iiii. q fuerat ordinis minorū: patria Esculan9. & posuit sup caput ei9 coronā regni Siciliæ & Apuliæ cum magna solēnitate & gaudio: & collatis sibi multis iocalib9 & munerib9

ab ecclesia: ac etiã subsidiis decimarũ i adiutoriũ ad recuperandã Siciliã: postmodũ inde recedens regnũ ingressus est. Hæc Archie. iii. pte fo. lxxvi.

¶ Nicolaus papa Carolũ regno honestaturus: qđ paterna successiõe habiturꝰ erat: appellauit eũ regem utriusq Siciliæ. Quod cũ audisset Iacobus Arago frustratꝰ spe quã cõceperat in fœderibꝰ cũ Carolo (ut dictũ est) ictis: illũ bello agitare instituit: & classe ingẽti p tumultũ educta i Italiã nauigãs Caietã obsedit. Carolꝰ coactus fuit uires cõtrahere: q̃ in ea regni nouitate dissipatæ erãt. Sed Odoardus Angliæ rex q primã inter eos pacẽ cõstituerat: iterato rem cõposuit: & Carolꝰ cõsentiẽte Põtifice sponsiões primo factas se intra biẽniũ seruaturũ repromisit. Ex Blondo folio. ccxvi.

¶ Anno deinde salutis. M. ccxcviii. tpe Bonifacii viii. Carolꝰ prędictꝰ dedit Iacobo Aragonẽsi præ dicto regi Siciliæ Blancã secundã filiã: & ipse dimisit Carolũ Martellũ & Ludouicũ postea sãctũ quos ut ẽ dictũ tenebat obsidebãt. Dedit etiã Lionorã tertiã filiã i uxorẽ Friderico Aragonẽsi fratri Iacobi titulo etiã regni Siciliæ eum ornando. Ex Bondo folio. ccxvii.

¶ Ad hæc tpa & psonas. Sic etiã sũmatim colligitur ex Archiepõ. iii. pte historiaꝶ fo. lxxxi. §. v. Anno. M. cclxxxv. Opera Bonifacii papæ octaui Pax facta est inter regẽ Aragonũ & regẽ Carolũ: hoc modo secundũ Cronicã Florentinã. Mortuo Anso rege Aragoniæ Dongianus eius germanus

Qui ſupra appellat᷑ Iacobus: qui ſe fecerat coro-
nari de regno Siciliæ:& illud poſſidebat. Quæſi-
uit pacē ab eccleſia quā ſpreuerat:& a Carolo tūc
ſecūdo rege Apuliæ ita cooperāte Bonifacio. Pa-
ctum ut Dongianus duceret uxorē Caroli: dimit
teret Siciliā: relaxaretq̧ obſides datos in Arago-
nia a Carolo:Robertum:Raymundū & Ioannē.
Carolus ecōtra auctorizante Bonifacio ꝓmiſit ꝙ
Carolus Martellus germanus regis Franciæ renū
tiaret īueſtituræ quā de regno Aragoniæ dederat
ſibi Martinus quartus. Ad quod facilius fiendū
dedit ei Carolus comitatū Andegauiæ:& filiā in
uxorem. Et ipſe Carolus rex Apuliæ acceſſit in
Franciā: & rebus ſedatis: filios eduxit de carcere
Aragonenſi. Reuertēs Neapolim īuenit Floren
tiæ Carolū Martellū filiū ſuū: creatū regē Hun-
gariæ cū magna pompa: manſitq̧ ibi diebus.xx.
honoratus ualde:mox Romā cū filiis ueniens:ha
bita ſuꝑ præmiſſis cōfirmatiōe apoſtolica reuer-
ſus eſt Neapolim.Dongianus dimiſſa Sicilia re-
uerſus eſt in Aragoniā:& de illo regno fecit ſe co-
ronari. Accidit ꝙ cū Carolus rex Apuliæ uellet
poſſeſſionē Siciliæ iuxta cōuenta reperit(neſcit᷑
an culpa Dongiani uel Pontificis) ꝙ Fridericus
germanus Dongiani ſibi Siciliam uſurpauerat.
Fratres illi mox citant᷑ a Pōtifice indignato.Don
gianus cōparet ducta ſecū Cōſtantia matre: & fi-
lia Manfredi regis Siciliæ de facto.Purgauit ſe ī

premissis Dongianus adeo q papa eũ instituit regem Aragonũ: uexilliferũ ecclesiæ in mari: & regem Sardiniæ si eã liberaret a Pisanis. Rex Carolus omnẽ iniuriã ei remisit.

¶ Fridericus in Sicilia intrusus: ĩnouauit quædã multa feritate. Anno. M. ccxcviii. Carolus iuit cũ classe adiutus a Dongiano in Siciliã cõtra Fridericũ. Capti Siculi: & ipse Fridericus qui aufugit ab ipsis: & Carolus nõ habuit Siciliã. Postea in fine eiusdẽ anni Philippus princeps Tarenti filius Caroli secũdi cũ classe & exercitu inuasit Fridericum: quẽ debellauit & cœpit: ut p Archiepm ubi supra folio. lxxxii. § . iiii. in fine.

MORTVO Iacobo Aragonẽsi genero Caroli secundi Gallici: Cuius etiã frater Fedricus Lionorẽ filiã eiusdẽ Caroli habebat uxorẽ. Robertus filius Caroli & Calabriæ Dux iussu patris in Siciliam traiiciẽs: Cathina urbe potitus est. Et Philippus princeps Tarentinus Federici frater cum potenti classe subsecutus. Verũ Siculi ueteri odio gallici nois pro Aragonensi tenentes: naues plurimas armauere. Et primo classem quã Robertus õmiserat facile occuparũt. Deinde Philippi classem cũ ipso interceperũt: Philippo Panhormi carcerato. Robertus relicta Cathina in ciuiũ potestate i Italiã rediit. Et Federicus Arago frater Iacobi & sororis Roberti & Philippi ex Hispania cõuocatus Siciliam obtinuit: & paulo post pene omnẽ Calabriã

M. ccxcix

Federicus Arago Siciliam & pene omnẽ Calabriã obtinuit

Ex Blondo folio.cc.xvii.

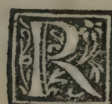
M.ccci. CAROLVS Valesius anno secũdo a Iubileo tpe Bonifacii.viii.ut erigeret rem cõsobrini regis secũdi Caroli Neapolitani: Cõtulerat se ex Hetruria in Apuliã cum copiis oĩbus: Nec id displicuit Bonifacio papę: postq̃ deciderat de spe auxilii regis Franciæ. Et Valesius ĩ Calabriã ducẽs prędã aĩaliũ igentẽ abegit: sed neminẽ habuit obuiũ resistentẽ. Federicus eni nõ ausus cõgredi prelio: pacis primus mentionẽ fecit: quę in hũc modũ cõstituta est: Redditis nãq; urbib9 & oppidis de Italia captis: & captiuis hinc inde liberatis. Permissus ẽ Federicus Aragonẽsis q̃diu uixisset Trinacriam possidere: Ita iure iurãdo spõdentib9 gallicis rege Carolo filiis & Valesio. Ex Blõdo folio.ccxxviii.

¶ Aliter narrat hoc Archiepũs.iii.pte folio.lxxxv &.xvi. Dicit eni q̃ Federicus uidẽs se ĩparẽ Carolo: ĩpediẽdo uictualia adeo fatigauit eũ q̃ coact9 fuit Carolus recedere sine honore & p minori erubescentia Caroli facta est pax simulata uidelicet q̃ Eleonora filia regis Caroli daret̃ in uxorẽ Federico: & rex & ecclesia iuuarẽt eũ in acq̃sitione alterius regni: quo facto traderet Siciliã Carolo: q̃ si reginã ei nõ posset acquiri: teneret Siciliã noĩe dotis: Et post mortẽ suã & filiorũ dimitteret Siciliã Carolo regi & posteris: filia sine cõuentiõe desponsata est: alia promissa euanuere. Rediit Valesius Neapolim: subinde in galliam honore uacuus se

eundum Archiepiſcopum.

¶Obiit Carolus ſecundus rex Apuliæ Anno.M.cccix.fuit ualde liberalis & gratioſus ita ut diceret alter Alexander:& ſi in munificentia:ſed non in arte bellandi & induſtria aut fortuna ſimilis: Et in ſenectute ſua effeminatus:poſuit maculā in gloria ſua libidine uictus. Succeſſit in regno Robertus primogenitus eius tunc dux Calabrię:qui cum magna comitiua Baronū per mare tranſiuit in Prouintiam exinde ad Clementē quintū a quo coronatus fuit corona regni Siciliæ & Apuliæ:ac etiam dimiſit ei debitum quo tenebatur pater ei9 & auus eccleſiæ in ſubſidio eis pręſtito in bello cōtra Siculos: quod erat trium miliū unciarū auri. Archiepš.iii.parte folio.xciii.§.primo.

¶Caput.xix.

OBERTVS CAROLI ſecundi Sicilię & Apuliæ regis filius patri ſucceſſit: & regnauit ānis.xxxiii.Rex multorū ſcriptorū laudibus celebratus: quoniam nedum rei militaris peritia:ſed multarum ſcientiarum ornamento uere inclytus.Regni titulis a Clemēte papa in Auinione ſuſceptis. Profectus eſt ex galliis ad Pelaguram Bononię legatum: qui curam Ferrariæ tumultuantis ei demandauit.Miſit deinde Ioannē fratrē ex Neapoli Romā ut inde expelleret Henricū ſeptimū impatorē:quia totam Italiā ſua tyrānide turbabat. Coactus Henricus abiret

Clemens.v. M.cccx.

Robertus

Gallus

Robertũ reum lesę maiestatis fecit: & nõ citatũ regno priuauit: quã sñiam cũ inde secutis Clemens in cle. Pastoralis de re iudicata irritã declarauit. Hic Robertus Genuę Sauonę & qurũdam aliarũ urbiũ dominiũ habuit opera Guelforũ. Demum nullo filio superstite moriẽs: regnare pręcepit Andream ex Carolo Martello fratre rege Hungariæ natũ nepotem: licet Ioãna nata ex Carolo filio Roberti a Florentinis (ut est dictum) olim uocati regnum administrauerit ut sequitur.

¶ Dolens Petrarca de morte Roberti potissimũ quia successit regina iunior & nepos adolescens: post deplorationẽ ita scribit epistola prima quiti libri. Ita me reginę iunioris: nouiq; regis adolescẽtia: Ita me reginæ alterius ætas ac ꝓpositũ: ita me tandẽ territant Aulicorũ ingenia & mores: Mendax hic utinã sim ꝓpheta. Sed agnos duos multorũ custodię luporũ creditos uideo: regnumq; sine rege. Nã quid ego eũ qui ab alio regit᷑ regem dicam: multorũq; seuitiæ expositum?

¶ Robertus nouũ Pontificẽ salutaturus Auinionem accessit: recedens a Pistorio quã terrã cũ Gibellinis obsederat: ut eã ab oppressione Guelforũ liberaret. & Cardinalis legatꝰ Pelagura nũcupatꝰ sub censurarũ interminatiõe eos ãmouit.

¶ Petrarca appellat Robertũ serenissimũ regẽ & unicũ decus ætatis suę Epistola secũda. iiii. libri ĩ qua ostendit eũ fuisse uerũ regem: omniaq; regio

nomini necessaria in eo fuisse.

❡Bella in Italia inter Gibellinos ꝓ quibus Ludo douicus Bauarus ĩ imperio intrusus & Galeacius uicecomes & Guelfos ꝓ quibꝰ Ioãnes.xxii.Robertus & Carolus filius & Florentini.

❡Anno.cccxviii.Robertus iuit Ianuã in auxiliũ partis Guelfæ contra Orienses & Spinolas exules & cõmisso sepius prelio:domuit exules:& iuit ad Ioannẽ papã: postea eo absente iterũ exules plura ĩnouarũt: sed tandem ope etiã gentiũ regis exterminati sũt. Archiep̃s tertia pte folio.xcix.§.ii.iii.&.v.extendens multorũ prelia pro habẽda Ianua:& postea de Mediolano etiã a Roberto desiderato.

❡Dum Castrutius tyrannus Lucensiũ premeret Florentinos ex Pescia postularunt a Roberto ut eis daret Carolũ filium ĩ dominũ:quod factũ est: Paulo post & Castrutiꝰ & Carolus fœlicitate Florentinorum obiere.

❡Anno.M.cccxvii.finita treugua inter regẽ Robertũ & regẽ Siciliȩ Federicũ. Robertus cũ classe & exercitu ꝓfectus est in Siciliã: & in.xv.diebus multa deuastauit & occupauit in regno. Federicꝰ latuit semp in castro Gianni.Vnde Sicilia maius damnũ passa a Roberto q̃ a Carolo primo uel secũdo:& si cõtinuasset per annũ subigebat Siciliã. Ioãnes papa.xxii.iussit Roberto ut faceret inducias quinquẽnales: paruit domino suo:data ciui

tate Rhegii & aliis terris i depositũ papę. Tandẽ in dominiũ Roberti cõquerente frustra Federico deuenerũt. Archiepũs tertia parte folio.xcviii.

¶ Anno.M.cccxxxiii.ad finem põtificatus Ioannis.xxii.Mutata est Italię conditio. Nam quibus Papa & rex Bohemiæ amici essent: his Robertus rex & Florẽtini aduersabant̃: nullo Guelforũ Gibellinorũ ue discrimine. Roberto cõiuncti contra ecclesiẽ Scaligeri: Gonzage: Carranẽses: & Estenses: quos omnes Ioannes.xxii.excõmunicauit. Blõdus.ix.libro secũdæ decadis in principio.

¶ Gesta Roberti contra Henricũ: quẽ Archiepũs appellat septimũ: late ponit Archiepũs.iii.parte folio.xciiii. Inferens quicquid etiã cum filiis suis ęgit in Tuscia ꝓ Florentinis. Late etiã ponit Blondus.ix.libro secũdę decadis folio.ccxxi.cũ pluribus sequentibus. Et Leo Aretinus in historia Florentina libro quarto & quinto.

¶ Caput.xx.

Clemens.vi. M.cccxliij.

Andreas Hungarus nepos Caroli secũdi.

NDREAS filius Caroli Martelli Hũgarię regis: mortuo hoc ãno Roberto eius patruo filio Caroli secũdi sine uirili semine: accepta Ioanna ipsius Roberti regis ex filio nepte in uxorem. Post socerum & patruũ suũ regnauit in Sicilia & Apulia ãnis tribus. Sed Ioanna post trienniũ cognita uiri secordia: consentientibus agnatis eius qui regno inhiabãt: Andream ipsius uirum & consobrinum per insidias laqueo

Joãna regina prima.

Hic finita linea recta masculina Caroli ꝑmi regis Apulie.

interimere fecit. Et alteri consobrino nupsit uidelicet Ludouico olim filio Philippi Tarētini principis fratris Roberti. Remansit Andreę supstes filius Carolus cognomēto paruus dictus: de quo infra ca.xxii. Ludouicus uero Hungariæ rex & ipsius Andreę frater ita scripsit Ioannæ. Ioanna: inordinata uita pręcedens: retentio potestatis in regno: neglecta uindicta: & excusatio subsequens necis uiri tui probant te fuisse participem & consortem. Vnde Ludouicus cum paratissimo exercitu ad ulciscendā fratris necem in Italiam uenit. Et primo Sulmonēses resistere ausos seueriter domuit. Subinde septēnale bellum regnū illud multis contentionibus attriuit.

¶ Ludouicus recepto Sulmone omni regno facillime est potitus. Ioanna enī & Ludouicus Tarentinus uir suus fuga sibi a principio cōsulentes: in Prouinciā se receperant. Relicto ad custodiā regni Neapolitani Dirachino filio comitis Grauinensis fratris germani regis Roberti quē Ludouicus rex Hungarus cū omni pręsidio a Ioāna relicto captum capitali supplicio affici iussit. Ludouicus tertio mense aduenerat: in Hungariā reuersus est territus a peste quæ totam Italiam trienio attriuit: ita ut ex centū quibuslibet .x. supstiterint. Reliquitq; in pręsidium regni Hungaros. Blōdus decimo libro secūdæ decadis fo.ccxxxvi.

¶ Roberto regi erant duæ neptes ex Carolo filio

qui antea a Florentina expeditiõe reuersus adole-
scens obierat. Et Carolus Martellus frater Rober
ti rex Hungariæ habuit filium etiã nomie Caro-
lum. Obiit Carolus filius uiuente Carolo patre:
superstitibus Ludouico & Andrea filiis.

DE HAC IOANNA PRIMA seriose scribit
Poggius in libro de uarietate fortunæ: Cuius di-
cta sic sũmari possunt. Ioanna regnum paternum
nulla uirili prole superstite sola tenuit: sũma om-
nium uolũtate. Andream prolem regiam uirum
suum ex Hungaria accitum: morte affecit. Terri
ta deinde impetu Hungaroꝝ qui ad ultionẽ mor
tis uenere primo Florentiam. Inde in Prouinciam
aufugit: Illis abeuntibus: restituta: fortunam se-
cundã ad extremam usq; ætatem experta. Regnũ
tenuit summa pace: supra prudentiam muliebrẽ:
adeo ut nullo unq̃ tempore floruerit sub rege ma
gis. Vrbanus ut eam deprimeret: mouit Carolũ
principem Dirachinũ: regia ortum stirpe: qui ex
Hungaria in Italiam uenerat: & Aretiũ per inte-
stinam seditionẽ occupauerat: Prelio in regno cõ
misso: reginã captam annis confectã: puluillo ori
superiniecto ad mortem compulit.

¶ Erat Vrbano nepos noĩe Butilus nulliꝰ neq; uir
tutis neq; consilii: quẽ extollendi cupiditate Põti
fex cæcus cõuenit cũ Carolo ut ei ptẽ regni pmit-
teret. Cũctantẽ regẽ Põtifex nouo bello turbauit

paruis copiis: nec ad ibelle oppidū oppugnandū aptis: quas Carolus apud Nuceriam parua obsidione contundit. Inde Carolus regno Hungariæ potitus: dolo magni Comitis reginæq; superstitis in cubiculo gladio occisus. Exultasse ferūt Vrbanū ad nuntiū mortis: cultrūq; quo ictus fuerat ad se delatū recenti sanguine respersum auidissime inspexisse. Si Carolus diutius uixisset sapientiā Roberti ęquaturus erat. Reliquit Carolus Ioānā & Ladislaum filios: ad hūc cū ancipiti diutius fortuna tandē regnū peruenisset: sororē Ioannā uiduā cū in fata cōcederet: hęredem (nā ipse caruit liberis) reliquit. Poggius.

¶ Caput. xxi.

LVDOVICVS filius Philippi pricipis Tarentini filii Roberti & Ioānę etiā Roberti regis neptis: marit9 postq̄ obtinuit regnū Apuliæ contra Ludouicū consobrinū Hungariæ regē. Noīe Clementis papæ Neapoli inunctus: regiā potestatē hoc āno accepit: & regnauit ānis. xxvi. Et suscepto regno pacē cum Hungaro renouauit. Ioanna aūt regina in beniuolentiæ signum Auinionensem urbem quæ sui patrimonii erat: Pontifici uendidit. Et ei ꝑ pretio remisit Pōtifex tantūdem quod ipsa ex feudo Apuliæ debebat: quantum ipsa Auinionensis ciuitas ualebat. Blondus folio. cc. xxvii.

¶ Cū Clemens. vi. Ludouicū Tarenti principē co

Idem Clemēs M. ccclij. Ludouic9 nepos ex fratre Caroli secūdi.

Gallus

Auinionensis ciuitas ab ecclesia emitur.

Ex sequentib9 inferri pōt Ludouicū predecessisse Ioāne.

rona regni Neapolitani insigniri fecisset. Pax cũ Ludouico Hungarię rege cõsobrino renouata est De qua re Petrarca ad Philippũ Caualiceñ epĩa ita scribit. Rex Siculus dilatũ diadema recepit. Interq; eũ & Hungaricũ regnatorẽ pax nũc eterna cõuenit. ¶Caput.xxii.

Vrbanus.vi. M.ccclxxxi.

Carolus.iii.

Ex Gallis

Filius Andree occisi a Joãna: vt in historia Hungarica. 98.

Joanna prima adoptauit Ludouicũ Andegauensem.

Mors regine Joanne.

AROLVS nepos Ludouici regis Hũgariæ quæ(ut est dictũ)pestis in Hungariã remiserat. Ortus regio genere ex Carolo primo qui Manfredũ superauit. Vocatus fuit ab Vrbano ex Hungaria cũ exercitu cõtra reginã Ioannã Tũ quia ipsa fauebat Clementi.vii. antipapæ: Tũ quia dicebat̃ adoptasse in filiũ Ludouicũ Andegauensem quondã regis Francorũ filium. Cognouerat Vrbanus quãtus esset Carolus in re militari cũ olim in bello Teruisino ꝑ Hungaris contra Venetos strẽnue se gessisset. Veniens itaq; in Italiã cũ octo milibus eqtibus Hungaris terruit Florẽtinos: & acceptis ab eis.xl.milibꝰ nũmum auri: Pontificẽ mox Neapolim petiit: & mirabili uictoriæ cursu capta regina & ducibus eiꝰ superatis: regnũ obtinuit: Postea reginã iterfecit. Regnauitq; ibidem annis quattuor.

¶Anno deinde sequẽti Ludouico hungarię rege nepote Roberti ex filii filio sine liberis defuncto: Proceres Hũgarię ne reginę subessent Carolũ accersiuerũt: qui magna populorũ grã coronatꝰ: nõ multo post dũ cõuentũ celebraret: reginę dolo interfectus est. Anno.M.ccclxxxv.

VRBANVS Pōtifex ut gauderet portiōe fœlicitatis regni a Carolo capti: cū tota curia Neapolī se cōtulit: ostēditq; ea uera esse quę ei a principio Cardinales obiiciebāt: q; etsi esset hō acerrimi ingenii: tñ tantæ pṫicaciæ esset ut durus & rusticus ac nemini amabilis: nemini gratiosus esset. Mox eni nepotē suū creari Capuę principē a rege contendit: qđ cū uellet uiolēter obtinere: rex ei ꝓhibuit adhibitis custodib⁹ exitu urbis & palatii. Pōtifex tamē obtinuit a rege q; ꝓpter ęstatis caumata habitaret Nucerię. In quo loco pręsidio cōmunito ingentē turbā Cardinaliū creauit. Septē etiā ex ueterib⁹ carceratis: quos diceret coniurasse aduersum se cū rege & antipapa. Citauit etiā regē ut ad ei⁹ priuationē ꝓcederet. Rex autē ut facili⁹ (sicut ipse dixit) respōderet: Cōtractis copiis Nuceriā circūsedit. At Raymundus Baltianus gente Vrsinus Comitis Nolani fili⁹ q postea fuit princeps Tarentin⁹ Vrbanū cū curia ad mare ꝓximū deduxit: ubi triremes Genuensiū affuerunt: & dū Pontificē uehebāt: ex septē Cardinalib⁹ Nucerię captis: quinq; saccis īuolutos in mare demergi curauit. Romāq; reuersus. xxix. Cardinales creauit ꝓ maiori ꝑte Neapolitanos. Blondus fol. cclviii. Et Archiep̄s. iii. ꝑte fol. cxxxiii. §. xii. Postea priuationē Caroli factā ab Vrbano Bonifaci⁹. ix. reuocauit: ut ca. ꝓximo. uersiculo. Ladislaus adolescentulus.

Caput. xxiii.

M.ccclxxxij.

Alius Ludoui cus huius Ludouici filius paulo post in Gregorio.xij. & Alexandro quinto

VDOCVS Andegauensis dux & Francorũ regis frater: Caroli prędicti inimicus: Adoptatusq; a regina Ioãna: uenit in Italiã cũ ·lv· milibus Gallorũ contra Carolũ: & ut Vrbanũ Pontificẽ deiiceret: apparatus formidabilis: expectatio ingens: Bernabonus Mediolani domin⁹ Ludouico fauebat. Vrbanus papa Carolo: Florentini mixti. Tandem in Hetruria erũpens Ludouicus: cœpit & diripuit Aretiũ: bienniocq; conatus Carolũ ĩ Apulia debellare: interiit. Galli sui Aretiũ uendidere Florentinis ꝑ·lx·M. Et Andegauẽses soli & prope nudi potius q̃ inermes mendicata hostiatim ad uictum stipe longitudinẽ Italiæ sunt emensi. Late Archiep̃s·iii·pte folio·cxxxii·§·de transitu Gallo℞·Et Blondus·x·li·secũdæ decadis folio·cc·xlviii·

¶ Vrbanus anno uno Genuæ acto Lucam se contulit: & semestre ibi acto: per Pisanos & Senenses Perusiã se cõtulit. Egit uero in ea paucos menses: q; desiderio teneret̃ Neapolim repetendi: statum euersurus Ladislao admodũ puero: & Ioãnæ sorori: ad quos regnũ Caroli patris hæreditate peruenerat. Fouebãt enĩ Vrbano maximã spem si accessisset: multi proceres soliti studere Ludouico Andegauensi: ut propriæ regis utilitati cõsulerent: q̃ q; Põtifici afficerent̃. Sed magna usi fide Caietani: pueris seruatis regnum quoq; seruarũt. Vnde Pontifex Ferentinũ usq; delatus: cũ nullas rebel-

liones intellexisset fieri ab his quæ ita pmiserant: quia pueros superstites metuebant: Romã uenit nouos: ut est dictũ: Cardinales creans: & curia repleta Banderesii quieuerũt. Blondus folio. ccxlix decimi libri secũdæ decadis.

Caput. xxiiii.

LADISLAVS Caroli regis ĩ Hungaria necati filius: hoc anno in Apuliæ regno successit: & regnauit annis. xxix. Venit ex Hungaria ubi res prospere nõ succedebant ad Italiã: & opera Alberici Comitis Cunii regnũ in integrũ redegit. Et ob magnã rerũ prosperitatem duce prudentia factus est omnibus etiã Pontifici formidabilis.

Idem Vrban⁹ M. ccclxxxv.

Ladisla⁹ Hungarus.

Vigesimo anno sui regni Ladislaus sub specie amicitię Romã uenit. De hoc late Platina ĩ Inno. vii. Et Archieps tertia pte fol. cl. Et plenius Leonardus Aretin⁹ qui interfuit epistola sexta. Superioribus diebus zc. Et cõcitauit Romanos ut contra Innocẽtiũ. vii. arma sumerẽt: quare. xi. ex Romanis leuitate Ludouici nepotis Innocentii occisi sunt. & Innocẽtius timore Romanoꝝ cũ curia Viterbium aufugit.

Iterũ pontificãte Gregorio. xii. p eius absentiã rex Romã occupauit. Et Pontifex illum regni titulo priuauit. Et Ludouico filio Ludouici Andegauensis filio regnum concessit.

Priuatio Ladislai z cõcessio facta Ludouico Ludouici Andegauensis filio.

Postea tpe Ioannis. xxiii. Neapolitani: adeo a

militibus ecclesiæ ꝓfligatus fuit Ladislaus: ut aliquãdo dixerit: ꝙ si hostis prudentia uti sciuisset: totius regni potestatẽ ei accepisset. Varia deinde inter regẽ & Pontificẽ fortuna. Rex Cortonã uendidit Florentinis. Cũq; eos domare constituisset: morbo correpť Neapoli rediit: ubi dolo cõcubinę in actu uenereo uenenatus obiit. Supplementũ.

Vendita Cortona.

LADISLAVS adolescentulus filius Caroli per Bonifaciũ restituit᷑ ad regnũ paternũ occupatũ a tyrãnis & a populis q Ludouici Andegauẽsis partes secuti fuerãt. Et qa occupatores tã urbis Neapolitanæ q̃ cęterarũ partiũ regni initebant᷑ priuationi: quã fecerat Nuceriæ Vrbanꝰ. vi. ob delictũ Caroli: ut supra. c. ꝓximo. Ideo Bonifaciꝰ eã priuationẽ abrogauit. Et curauit Ladislaũ coronari in Caieta p manus Cardinalis Florẽtini. Soli enĩ Caietani Ladislao & sorori Ioãnę fidẽ cõstantissime seruauerãt. Blondus ad finẽ secũdæ decadis.

Bonifaciꝰ. ix. M. cccci.

¶ Et subdit folio sequẽti ꝙ dũ rex Ladislaus obsidione prẽmit recipiq; Iaderã: audiuit Neapolitanos cõiurationẽ cũ qbusdã regni procerib' iniisse & populos pẽdere ad rebellionẽ: quare Iadera Venetis quoꝝ pluries fuerat uendita: Neapolim rediit: & neminẽ i regno esse pmisit: qui uel oppidi aut arcis dñatũ. Et cũ multos patria eiiceret pricipes uiros: tũ i Seuerinates familiã crudelit᷑ aniaduertit: quoꝝ primores capitali iudicio sũt affecti.

Huius causas clarꝰ ponit Archiepũs ut statĩ sequitur.

Seuerinates.

Plura de Ladislao nõ narrat Blondus: Sed in. iiĭ. decade libro primo continuat gesta Ioãne regine scđe sororis Ladislai.

¶ Anno. M. cccciii. mẽse Iulii ꝑfectꝰ est Ladislaus

Iaderã cũ magna comitiua: qa maior ps procerũ Hũgariæ repudiauerat Sigiſmundũ filiũ Caroli impatoris & germanũ Ladiſlai regis Bohemorũ depoſiti ab ĩpio. Et pceres q Ladiſlaũ uocauerũt obuiãtes fecerũt eũ coronari p epm Strabonẽſem: ad quẽ de more ſpectat talis coronatio. Cum autẽ pręmiſiſſet Comitẽ Tricaricũ de ſcõ Seuerino cũ lãceis.ccc.ut regni poſſeſſionẽ capet: reperit mutatã Hungarorũ ſniam q malebãt Sigiſmundũ: & ad idẽ ſe flexerũt qui Ladiſlaũ uocauerãt & ita deceptus receſſit. Archieps.iii.pte folio.cl.

¶ANNO.M.cccc vii.cũ Ladiſlaus i Apulia obſideret ciuitatẽ Tarentinã:in qua dñabat ducifſa oli' uxor Raymũdelli de Balzo cũ filiis ſuis Comitib9 Litii. Poſt multa pręlia eã duxit uxorẽ:cũ filiis Tarentũ accipiẽs. Hęc uocata regia Maria:q̃ lõgo tpe regi ſupuixit:ad ſua reuerſa. Aliã prius habuerat uxorẽ filiã regis Cypri:quã dr ueneno extinxiſſe: nulla ex ea prole ſuſcepta. Veneno & ipſe in adoleſcentia potionatus:exenteratis mulis calidis intromiſſus:malitiã uirus euicit: ſiue aũt ex eo ſiue ex alia cauſa quaſi balbutiẽs nõ prõpte uerba ualebat exprimere.

Ladiſlaus balbutiens cauſa veneni.

LVDOVICVS de Migliorotis nepos olim Innocen.ſeptimi:q.xi.Romanos trucidari fecit: rebellis eccleſiæ & eius paſtori: cũ multas ciuitates ſibi uſurpaſſet in Marchia:cernẽs ſe inſufficientẽ ad reſiſtendũ eccleſiæ: amicitiã cũ Ladiſlao iniit:

Pro curius rei fędere Esculum postq̃ expoliauit ei cõcessit: In eius quasi cõpensationẽ rex eũ Comitẽ instituit Monopolii & quorũdam circa illud ca-strorũ: Sed nõ multo post rex ei abstulit sub ali-quo prętextu · Archiepũs ubi supra.

LEONARDVS Aretinus q fuit secretarius In-nocẽtii · vii. & Gregorii · xii · Epl'a · xix · Quod flagi tas. Et · xxiii · Postq̃ alias · Scribit q̧ uacante sede obitu Bonifacii · ix · Cõsiderauit Ladislaus q̧ Põti fices q tpe scismatis erãt Romę cõcesserant regnũ Ladislao: qui uero in galliis duci Andegauensiũ: quare timens ne Gallicus eligeret̃ in Pontificem: oẽs machinas adhibuit ad impugnandã unitatẽ: Intererat enĩ sua ut p diuisionẽ ppetuã sedes Ro-mana imbecillior maneret. Oratores itẽ ex gallia instabãt pro electione: tandẽ electus est Angelus nobilis Venetus Gregori⁹ · xii · nũcupatus.

¶ Epistola sequẽti: Scripsi nuper · Late describit q̧ copię Ladislai regis cũ Romanis exulib⁹ Duce eoꝝ Ioanne cũ Nicolao Colũnensibus: uia Latina ad · xii · lapidẽ approquarũt urbi: erecta metu Ro ma ad Gregoriũ Pontificẽ currit ille affirmat con ficta esse oĩa. Nocte sequẽti in prima uigilia mi-lites regii intrant urbem p uastę solitudinis loca. Clamor sublatus per urbẽ diffũdit̃: itur ad arma Põtifex in Castellũ sancti Angeli se reduxit · Car dinales fuga maxime uersus Sutriũ sibi cõsulũt. Inde animi Romanorũ debilitati: ea nocte hostis

superior fuit. Nec iam procul a Capitolio pugna erat. Albescēte iā cęlo. Paulus Vrsinus cū equitatu accurrit: & a fronte & a tergo hostes cingēs: eos in fugam uertit: ex mœrore leticia ingens. Miratᵉ Leonardus rei spectator: tantā mutationē tā breui tpe contigisse. Fuerūt qui secūdū eū putarunt: totā hanc rem a Pontifice de industria cōpositam ut mentio unitatis obrueret. Premiserat enī cū iuramēto & uoto ante & post electionē de renūtiando quotiens in fauorē unionis de hoc requireretᵉ. De his etiā latius scribit Platina ī Gregorio. xii.

ERAT TEMPORE huius motus Paulus Vrsinus in urbe ad stipendiū ecclesiæ cū mille equitibus. Et in hac uictoria habuit captiuos Ioannē & Nicolaū Colūnenses. Rex autē Ladislaus cum ad mœnia expectaret prosperū rei exitū & nullū signum uideret: nō est ausus īgredi: nec ullā opem Colūnensibus præstitit: audaciam concitati Romani populi timens. Paulus autem Vrsinus qui antea prætendens se creditorē Gregorii. lx. miliū florenorū: & ratione stipendii: & ratiōe mutui facti in coronatiōe: ideo Thuscanellā sibi usurpauerat: nunc mense Augusti: hanc uictoriam secutis quasdā etiā terras habuit a Gregorio pro stipendio. Inde Gregori⁹ e Roma discessit pro materia scismatis tollendi. Aarchiepiscopus tertia parte folio. cl. ca. quarto ī pricipio. Et folio. cliiii. §. iiii.

LADISLAVS REX nō contentus q̄ semel peri

culo Romanorum dominium ecclesiæ Romæ uexasset tēpore Innocentii septimi. Et iterum pontificante Gregorio.xii. Romā in tanto bello ciuili: deo sibi omni tēpore resistente implicasset. Tertio idē facinus aggressus Romæ dominiū (deo nō tamē ad multū tempus sinente) adeptus est. Nam absente Gregorio qui ex Roma Lucā sensim petierat: fœdere inito cū Cameracensi & aliis tyrannis Marchię: & cum Paulo Vrsino qui tunc urbem gubernabat: habita etiā occulta intelligentia cum Colūnensibus & Sabellis. Posuit quattuor galeas ī faucibus Tyberinis: obsessa fame Roma. Vnde Hostienses Hostiam ei dederūt.

Ladislaus dominatur vrbi.

¶ Romani aduertentes uarietatē Pauli & aliorū: Hostiā captam: partē exercitus regii in urbē introductā: tradiderūt Romam regi: qui die.xxv. Aprilis. M.cccc viii. magno triūpho ingressus est Capto eodem die Capitolio ī deditionem: & aliis fortaliciis urbis: & habitauit iuxta palatiū papæ in habitationibus Camerarii.

¶ Paulo post detectum est q Gubernator Genuę tractatū habebat cū Paulo Vrsino de danda Roma Benedicto papæ.xiii. Et illud forte secutum fuisset: nisi tempestas maris traxisset ad portū Veneris.xiii. galeas Ianuensiū: quæ ex Ianua Romā ueniebant: pręmissis ebulientibus: quæ postea a Gregorio allegebantur contra Benedictum simulatorem optatę unionis.

¶ Rex Ladiſlaus capta Roma bellū mouit in Hetruria uexatis diu Senenſibus & Florentinis. Sed interuentu etiā Venetorū dimiſſis copiis ī uariis locis reuerſus eſt Neapolim.

¶ Hoc tēpore Ludouicus Andegauēſis Dux filiꝰ ipſius Ludouici: qui deſcenderat in Italiā contra Carolum regem Apuliæ patrē Ladiſlai: Auditis prędictis: & oppreſſione quā Ladiſlaus inferebat Florētinis. Inito cū eis fędere uenit Piſas cū quīqꝫ triremibus armatis: & adorauit Alexandrū papā quintū tunc Piſis creatum: uiuentibus Gregorio & Benedicto: declaratis ab illo Cōcilio intruſis.

¶ Poſtulauit Ludouicus ab Alexādro papa cōcedi ſibi regnū Siciliæ & Hieruſalē: quod dicebat ſibi debitū. Pontifex habito tractatu cū Cardinalibus: poſtulata cōceſſit. Cū ſcilicet uacaret dictū regnū: & ad eccleſiā deuolutū eſſet. Et quia alias ꝑ Benedictū fuerat de dicto regno Auinione coronatus: nō eſt eis uiſum congruum illud reiterare. Menſe Auguſti āni ſequētis ſcilicet .ccccix. factus eſt idē Ludouicus uexillifer eccleſię: datis ſibi inſigniis ad ꝓcedendū cōtra Ladiſlaū inimicū eccleſiæ cū faueret Gregorio iā ab eis depoſito & Cōcilii inimico. Et ordinarūt ꝙ Malateſta de Malateſtis capitaneus Florentinoꝝ: Et legatus Bononiæ Baldaſar Coſſa cū ſuis gentibꝰ recuperarēt Romā. Quod tandē factū eſt iuuāte Paulo Vrſino & populo Romano: q ſe regi rebellarūt. Et Malateſta

Alexāder .v. cōceſſit regnū Ludouico Andegauenſi vt deuolutū. vīnēte Ladiſlao hoſte eccleſie.

cum triũpho Romæ receptus est. Paulo post Alexander papa obiit Bononię.

CREATO BONONIAE Ioanne.xxiii. Anno M.ccccx. Cũ ad urbem uenisset: opera Pauli Vrsini & Sforcię & Ludouici Andegauẽsis quẽ Alexãder papa regem nũcupauerat: Ladislaus pfl gat. Anno sequenti Ladislaus rupta pace cũ Pontifice Paulũ Vrsinũ cum copiis Pontificis in Picentib9 obsedit. Ioannes Roma a Ladislao pulsus cum copiis suis Florentiã uenit. Ea ęstate cũ Bononię resideret Ioãnes papa: suspẽsis omniũ animis: & ad Cõciliũ se pręparãtib9: Ladislaus rex morit. M.ccccxiii. Liberata Florẽtia a certissimo iugo seruitutis: qđ breui subiisset. Successit Ladislao Ioãna soror.

Ladislaus profligat ex vrbe.

Moritur.

Caput.xxv.

VDOVICVS Andegauensis posthumus eius Ludouici qui adoptatus a Ioanna cũ Carolo tẽpore Vrbani.vi.cõtendit. Hoc ãno Pisas uenit: & cõcessionẽ regni Apulię ab Alexãdro papa recepit: q confestim cũ exercitu contra Ladislaũ perrexit: & cum eo Baldasar Cossa qui fuit postea Ioannes.xxiii. nunc legatus de latere. Et circa Romam cũ maximis copiis statiua faciens: ab urbe ultra progredi nõ fuit ausus Sed Baldasar Cossa factus anno sequẽti Bononiæ Pontifex. Romã pfectus opa Pauli Vrsini & Sforcię Ladislaũ Romanã ditionẽ uexantẽ pfligauit.

Alexander.v. M.ccccx.

Ludouic9 filius Ludouici Andegauensis viuente Ladislao inuestitur.

Nõ ausus regnum adire.

M.ccccx. Ioannes.xxiii.

Anno sequēti Ladislaus reassumptis uiribus coe- git Ioannē prę timore exire Romā: & primo Florentiā: post Bononiā: deinde Mantuā pfectus est Et cum Sigismūdo impatore de expellendo Ladislao conuentū habuit: Laudę & Cremonę: In quibus dum insistit a cōcilio Constantiensi citatus & cōparens deponit. ℂ Caput. xxvi.

IOANNA EIVS nōis secūda Ladislai regis soror: fratre sine liberis absumpto in Apuliæ regnū successit: & regnauit annis. xxi. Varias regina lites forti animo ferens: Multi enī reges & adoptione & armis eo regno se arguebāt digniores. Alfonsus tamē Tarraconēsis rex contra reliquos pręualuit. Cuius attauus Petrus rex Aragonū cōtra Carolū primū regnū sibi uendicauerat. Hūc autē Alfonsum regina sibi in filiū adoptauerat: qui tamē paulo post eam Neapoli expulit: receptāq; etiā interdū in urbis arcibus obsedit: eius instabilitatē & mores nō iniuste domitans. Supplementū.

ℂ Ioanna mortua deleti sunt. xvi. ex primoribus quos appellauerūt cōsiliarios: qui testamentū falsum cōfinxerūt: in quo ex centū & quinquaginta milibus aureorū relictis. lxx. milia pro usibus ciuitatis legata: & Renatū fratrē Ludouici (de quo paulo ante) successorem conscripserūt. Orta inter regnicolas uarietas: Aliis Renatū: Aliis Alfonsū uolentibus. Aprutini illi se uouent: quē Pontifex

Ioannes. xxiiį. M. ccccxiiij. Ioanna regina secunda.

Inchoante Cōcilio Constantiensi.

Petr⁹ rex Aragonū attauus Alfonsi.

Ioāna secūda adoptauit Alfonsum.

Renat⁹ frater Ludouici.

elegerit. Refert Pontifici Eugenio p oratores suos populũ Neapolitanũ ad solũ Renatũ procliuiorẽ Patriarcha ab Eugenio missus p scelerato habit9: nõ recipit. Alfonsus a factione amica uocatus: ex Hischea insula nauigãs: ĩ Sinuessanos extensione facta copias parauit. Cui Vrsini & Colũnenses adheserunt.

GESTA HVIVS Ioannæ latius ceteris scribit Blondus ĩ tertia decade libro primo uersiculo. Id factũ narraturi. Et quia uideri potest p longa informatiõe: ideo sũmatim excerpsi capita rerũ put etiã feci ĩ precedẽtibus: licet hactenus nullibi ita cõtinuate institerit Blondus in historia ista sicut in Ioannæ temporibus.

¶ Sũmatim etiã scribit pgressus Alfonsi Poggius in libro de uarietate fortunæ folio. xlviii.

¶ Et multa colligi possent ex libro Antonii Panhormitæ de dictis & gestis Alfonsi.

¶ Ioanna adepto regno Neapolitano: quod etiã aliquãdo regnũ Apuliæ: aliquando Siciliæ citra farũ uocat. Assumpsit in uirũ Iacobum Marchię Comitem ex stirpe regis Francorum sed patrimonio tenui. Ea cõditiõe accitus ut regis abstineret noie Rerũ omniũ imperiũ penes reginã esset: postmodũ mutata snia regẽ appellari haberiq; uoluit secundũ Poggiũ late describentẽ leuem eius animũ moresq; nõ ferendos. Ille Sforciã carceri tradidit: & Pãdulfellũ q reginã stupro ĩfamauerat occidit

¶ Et de gestis istius Iaonnæ filiæ Caroli tertii regis Apulię & germana Ladislaī regis. Scribit etiā Archiepiscopus tertia pte folio. clix. § vi. ubi appellat eam inconstantē & parū pudicam.

¶ Iacobus Gallos prefecit regni administrationi. Indignati multi & ipsa Ioanna in nullo pretio habita: Quę tamen astu cuncta dissimulat: & marito blanditur.

¶ Iulius Cęsar Capuanꝰ reginā tentat de occisione Iacobi: Ioanna id reuelat Iacobo cōiugi. Iulius securi percutit̃. Regina illi gratior & libertati datur de egrediendo ex arce: & fidem adipiscitur cū marito a se deprimendo.

¶ Iacobus carceri traditur: Serrianus extollitur: in quem Ioanna deperibat.

¶ Ille Sforciā extinguere conat̃: & frustra.

¶ Sforcia cū armatorū caterua populū hinc inde alloquit̃: & pro reginę statu ac honore: ac Serriani deiectione omnē mouet urbem.

¶ Regina populū cōtra Sforciam inflāmat: unde omnis eius acies dissipatur. Ipse fugiēs bello agitat Neapolitanos.

¶ Coacti Neapolitani obtinēt a regina Sforciam reintegrari. Qui reintegratus: Serrianū exilio dari obtinet. Et Iacobū regem ea lege restitui ut Tarentino Comitatu contentetur.

¶ Iacobus restitutꝰ coniurationē firmat ad exitiū Sforcię. Sforcia territꝰ insidiis ī eū patis: curauit

Serrianũ cordi reginę sculptũ reduci. Ambos pariter uisa est diligere.

¶ Iacobus tandẽ in Galliam unde uenerat tenuis est reuersus: ac Comes ex rege factus. Ostẽdit uerum esse prouerbiũ uulgatũ. Secundã fortunam stulto nequaquã esse diuturnam.

Coronat Martinus Joannã.

¶ Martinus quintus oppressus a Braccio mõtone Viterbiũ infestante: Sforciam conducit: & reginã opem ferentem coronat.

¶ Fracto Sfortia: regina cõiungit se Braccio: spreto Pontifice: qui indignatus pacem dedit Braccio Et reginam regno priuauit.

Idem Martinus declarat Ludouicũ Andegauensem regem Sicilię.

¶ Et Ludouicũ Andegauensem ex regia Francorum stirpe regem Sicilię declarauit.

¶ Sfortia signa militaria reginę remittens: se illi hostem nuntiat affuturum.

¶ Ioanna metu pulsa Alfonsum Aragonũ regem in filiũ adoptauit: quem Genuenses nõ incruenta uictoria antea uicerant bello nauali propter Bonifacii Castellum in Corsica.

¶ Pręliũ inter Martinũ papã & Ioannã aliquot mensibus pari fortuna durauit. Demum Branus pacem composuit.

¶ Alfonsus reginæ instabilitatẽ domaturus: illã in Neapolitana arce obsedit: Quę Sfortię ope implorata Alfonsum fugauit & fudit.

¶ Tandẽ Alfonsus fauore populi urbe Neapolitana potit̃: & partẽ mari expositã diripuit.

¶Regina Alfonsi adoptionẽ reuocauit:& Ludo-uicũ Andegauensem a Ludouico antea regem declaratum:in filium adoptauit.
¶Philippus Maria dux Mediolani cuncta per-lustratus egredit̃: & Põtificẽ Martinũ & Ioannã ab Alfonso obsessam adiuuaturus:classem poten-tem ex Genuẽsibus paratã mittit ad ora Apuliæ Caietã recepit: & oram Apuliæ in Ioãnæ ditionẽ redigi curauit:& auxilio Iacobi Caudolæ q Ara-gonensi militabat:& ad eos defecit: urbe potiti:& arce intrinseca quæ dicit̃ Capuana uiribus expu gnata.¶Alfonsus iniuriã prętendẽs a Ludouico Andegauensi qui oblatam a regina adoptionẽ: & oblatã a Philippo classem renuere debebat: cum classe quã ex mari infero reduceret:ex itinere de-flexit ad Massiliã Andegauensi familię subiectã & eã improuise depredatus est:uasis sacris & reli quiis Valentiam delatis. Hæc Blondus licet lon-giori narratione.
¶Alouisius rex Ludouici regis filius consecutus a Martino titulũ regni Neapolitani cum cõsensu omniũ Cardinaliũ:adoptatus plus a Ioanna:stu-dio partiũ ab urbe Neapolitana submotus in Ca labriã secessit. Alfonsus Martino infensus:conat⁹ est progare Concilium quod Martinus inchoare iusserat Papiæ:& ex Papia pter pestẽ Senis iux ta decreta Cõcilii Cõstantiensis:& quęsiuit resti-tui causam Pe. Lunę Benedicti.xiii.adhuc in Pa-

niſcalia ſupſtitis. At Martinus periculo præuiſo: mãdauit ſtatim Cõciliũ diſſolui: ad aliud ſeptẽniũ differens: cõquerebat palam Alfonſus prælatum ſibi a Martino Alouiſium. excuſabat ſe item Martinus: quoniã cũ Alouiſius eſſet inſtitut9 hæres a Ieanna: & ab Alexandro.v.& Ioãne.xxiii.in regno prius cõfirmatus.ad papam ſpectabat feudatarios eccleſiæ confirmare: nõ tollere: unde ſe nõ uidere cur Alouiſius Ioannæ ſuo iuſſu coronatæ legittimus hæres eſſe nõ poſſet. Platina in Martino ad finẽ. Poſtea Alfonſus in gratiã Martini rediit: & cũ mortuo Pe.de Luna electus fuiſſet antipapa Egidius canonicus Barchinoneñ. Alfonſus ad eum miſit Alfonſum Borgiam qui poſtea fuit Calixtus papa: & ipſe Egidium ad ſanitatem deduxit: & pontificio nomine abdicato in poteſtatẽ Martini deuenit: inde Martinus Egidiũ Maioricenſem: & Borgiam Valentinũ epiſcopũ creauit. Platina in Calixto in principio.

¶ Caput.xxvii.

Eugenius.iiii. M.ccccxliii.

Renatus

Gallus

ENATVS REX ex Francorum genere natus: frater Ludouici Andegauẽſis: quem eodẽ ãno uita functũ: Ioãna pridẽ adoptauerat: uocatus a regina Ioãna contra Alfonſum regẽ ſupiorib9 annis. Cũ regnaſſet.vi.ãnis ab Alfonſo ſuperat9 regno deiicit & i Galliã migrauit. ¶ Iterum anno dñi.M.ccccliii.Renatus rediit in Italiã cũ duobus milibus equitũ hortatiõe Fran

cisci Sforcię ducis Mediolani & Florentinorũ: Et primo uenit contra Venetos:& iunctus Bartholomeo Acoleo multa oppida cępit. Hyeme superueniente animatus in Franciscũ Sforciã & Florentinos relicto apud eos Ioanne filio in Galliã rediit: ubi apud Massiliam reliquũ uitę suę in pace finiuit. Referunt scriptores multa de hoc Renato cõcludentes eum regem omni laude maiorem.

Ioannes fili⁹ Ren ati.

¶ Caput.xxviii.

Idẽ Eugeniu⁹ M.cccc.xlij.

Alfonsus Aragonensis arnepos Petri regis Aragonum de quo supra ĩ Carolo primo

LFONSVS Ferdinandi Aragoniæ regis filius expulso Renato regnauit ãnis xxii. Post adoptionẽ enĩ a regina Ioãna secũda delusus ipsam donec uixit bello fatigauit: ea mortua contra Renatum mouens uniuerso tandem regno potitus: curru aureo Neapolim inuectus triũphauit. Inde Florẽtinis bellum sine causa intulit: & re infecta Neapolim reuersus obiit: relicto Ferdinando filio extra matrimoniũ nato. In Aragoniæ autẽ regno Ioannes frater successit.

BELLVM INTER Aragonensem & Renatum Andegauensem pro regno Apuliæ: late describit Blondus.vii.libro tertiæ decadis: permixta tamẽ narratione omniũ bellorum quę eodem tẽpore in Italia uiguerunt: Excerpta ex eo sũmaria quo ad rem Neapolitanã sunt hæc.

¶ Alfonsus regnum ingrediẽti: obiecit se Iacobus Caudola. Philippus dux Mediolani fauebat Renato. Colũnenses cũ complicibus Alfonso.

¶ Magna classis Alfonsi uenit Caietam. Et cum essent Caietæ Genuēses multi cū mercibus: de eorum preda cogitabat classis.

¶ Hoc bellum eleganter describit Pius in historia temporū suorū in .vii. ultimis foliis. Et de bello omni uia iuris moto p Alfonsum multa respondit Pius Senis oratoribus suis i oratiōe incipiēte: De regno Siciliȩ cui9 pprietas zc. ubi grauit iuehit cōtra Renatū q appellauit ad futurū Cōciliū

¶ Genuēses solliciti de periculo suorū i Caieta q etiam moleste ferebant incrementa Cathelanorū in Apulia. Iussu etiam Philippi potentē classem obiiciunt Alfonso.

¶ Obuiant in mari plenis uelis: & utraq; classis bellum ardet.

¶ Genuensis prȩfectus pximus Cathelanis dñis xl. stadio: nunciat se p suorū salute Caietā petere: bellum (nisi ei transitus prohibeat) nō moturus. Respondēt reges: Nō petiturū eū Caietā: nisi armis uia aperta. Mox eleuatis uelis adsunt Genuēses: regibus uix paratis.

¶ Concatenant hinc inde triremes: uentus iuuat genuēses: Tragulæ etiā ex balistis contortȩ: & calcium globi igniti: Adeo q Alfonsus cū tota regia cohorte a Genuensibus capitur. In occasu ergo solis prȩlium dirimitur.

¶ Florentini cū mira celeritate rescissent Alfonsū captū a Genuēsib9 p Philippo militantib9: illico

pacē diu ante a Nicolao Estensi tractatā: medio Eugenio cōcluserūt: approbauitq; Philippus uictoriæ nescius.

¶ Rebus ecclie pspere etiā aliūde resurgētib9: applicuit Eugeni9 animū ad regnum Neapolitanū: Sed cū tēpus hyemis ad traducēdū illuc exercitū resisteret: Cōtra Burgū sepulchri oppidū duxit.

¶ Genuēses quorū classica uictoria (teste etiā Senatu Veneto) poterat Philippum uniuersę Italiæ prępomere: subita rebellione ab eo recedūt: Indignati ex Alfonsi & captiuorum regū relaxatione: quos Philippus apud se uoluit.

¶ Relaxati a Philippo pricipes: maiores q̄ antea motus parauere Alfōsus uidēs se frustra laborare p Genua ad Philippū reducēda: Caietā cōcessit.

¶ Dū Franciscus Sforcia & Nicolaus Piccininus uiderent ab assuetis bellorū turbinib9 quiescere: Alfonsus in Apulia discurrit cōtra Patriarcham Alexandrinū: alias Cornetanū: pauca utroq; digna acta sunt: & castellis quibusdā a Patriarcha expugnatis: ab Aquilanis tributū p allato eis pręsidio exegit. Deinde Patriarcha oibus Albetensiū castellis direptis: Atinati oppido est potitus: patefacto securo itinere i ueteres Cāpanos & regnū Apuliæ. Cū oia in circuitu paterēt Patriarchę: & territo Alfonso regnicolas in sui spem erexisset: Sublatis signis Romā rediit: siue cōmeatus & pabuli inopia ductus: siue quia id regnū capere no

luerit: quod Eugenius Renato occulte ꝑmiserat: de quo Renatus postea cōquestus.

¶ Deinde Patriarcha uariis p Apuliā incursionibus: depredationib9: & terraꝝ occupationib9 ppetratis. Neapolim ingenti pōpa est ingressus. Vbi cū Isabella regina discors: ad Castra rediit: Et ad mœnia Capuę ducēs: Viso in mœnibus Alfonso: retrocessit: & apud Auersam castrametat9: iūctis secū copiis Iacobi Caudolæ: ad Sarcialā castrū se uertit: quo potit9: illud pdę exposuit obsessa arce.

¶ Isabella cōiunx Renati Lothoringię ducis: qui cū Alfonso de regno cōtendebat. Et p id tēpus ī captiuitate Philippi Burgūdię ducis distinebatur ipsa cū duob9 paruis filiis Caietā uenerat: Eaq; prętidio firmata Neapolim se contulerat. Pius in historia suorū temporū ad finem.

¶ Patriarcha apud Beneuētū fregit principē Tarentinū capta pte eqtatus sui fauore Iacobi Caudolę. Iterū in eū mouēs cōferto acri pręlio pricipē cępit: Cui9 legionē Gabriel Vrsin9 ei9 fr̄ seruauit.

¶ Oblata fuit ea die Pontifici facultas potiundę Apulię. Sed qa principē Patriarcha benigne tractauit: & dimisit. Indignatus Iacobus Caudola: hostis principis: & Patriarchę molliciem spernēs exercitū seorsum continebat.

¶ Creatus Cardinalis Patriarcha: ab Alfōso sępe insultatus est tanq̄ uirib9 debilior ob Iacobi Caudolæ defectionē: quem Cardinalis inimicissimis

insequebat᷑ uocibus.

¶ Hyeme media Cardinalis Salernũ cõmigrauit què Alfonsus adeo obsedit: q̄ uel deditionem: uel captiuitatẽ partã habuisset: Nisi Cardinalis īducias īpetrasset sũmo consensu Alfonsi: Cui ꝓmisit & Iacobum Caudolam delere: & Pontificẽ Alfonsum Renato prelaturum.

¶ Cõperit Cardinalis Caudolã: q ī ei⁹ auxiliũ ueniebat: postergata īdiguatiõe: qm̄ pati nõ poterat Alfonsi prospera cõciliati: cõspirãt contra Alfonsum: & nocte in eũ mouent: qui monitus euasit.

¶ Disrũpit᷑ mox cõciliatio Cardinalis & Caudolę & q̄sq; diuertit: Cardinalis aũt Tranũ duxit: ubi oppidani eũ nõ receperũt: Alfonso inclinati.

¶ Per hæc tp̄a Renatus liberatus carcere in quo multos egisset annos apud ducẽ Burgũdiæ: Neapolim se cõtulit: Cui se iunxit Iacobus Caudola: Tamẽ nihil ex ueterib⁹ malis hinc instauratũ est

¶ M.CCCCXL. Eugenius cũ Alfonso constituit inducias unius anni. Interiit Apoplexia Iacobus Caudola. Alfonsus Auersam oppidũ cepit. Renatus ad Raymundũ & Antoniũ Caudolã se reduxit: relicta Isabelæ uxori cura sustentandi urbem Neapolitanã. Et a Neapolitanis: certisq; Apuliæ & Aprutii populis adiutus Copiolas īstaurauit.

¶ Cardinalis Patriarcha Alexandrin⁹ alias Corneranus in Castro sancti Angeli obiit.

¶ In regno Apuliæ res ad extrema reducta ẽ: in

ter Alfonſum multarũ terrarum occupatorẽ: & Renatũ urbis Neapolitanæ fame pereũtis poſſeſſorẽ

Renatus qui ſe inſtaurauerat in Aprutio Neapolim repetiit: obuius eſt Alfonſus. Cui ex improuiſo obuians Renatus uoluit congredi: Sed Antonius Caudola prohibuit.

Carceratus a Renato Caudola: mox liberatus: eccleſiæ miles efficitur.

Hinc motus Eugenius miſit Cardinalem Tarentinũ pro pace.

Alfonſus exercitũ ſuũ per oppida Neapolitana dimiſit. Hiſtoria Blondi hic finitur.

Finis hiſtoriæ Blondi.

LEGES PACIS inter Eugeniũ & Alfonſũ teſte Pio in hiſtoria temporum ſuorum in hũc modũ dictæ.

Pius in hiſtoria ſui tẽporis.

Eugenius Pontifex Alfonſũ regẽ Neapolitanũ decernat: appelletque. Ferdinãdo regis filio: cui rex poſt mortẽ regnũ deſtinauerat: poteſtatẽ ſuccedẽdi faciat: Terracinamque regno adiiciat. Alfonſus econtra Eugenii auctoritati ſe ſubiiciat: atque opituletur ad agrũ Picenũ quẽ Franciſcus Sforcia occupauerat: uendicandũ. Si quãdo Põtifex aduerſus Turcos aut Aphros bellũ ſuſcipiat: rex cũ claſſe adiuuet. Sacerdotes regnorum ſuorũ ſub concilii pretextu Baſileã profectos reuocet. Nec patiatur tres ex ſuis qui Cardinales ſub Amodeo Sabaudienſi creati fuerãt: reuertẽtes pro Cardinalibus ſuſcipi haberi ue. Matricẽ ciuitatẽ ducalẽ atque Accumulum in Marſis oppida Romanæ eccleſiæ tradat.

Ex Archiepiſcopo. iii. parte fol. clxxii. Sũmatim hæc.

Cum obsessa esset ab Alfonso ciuitas Neapolitana: Tandē milites Alfonsi ingressi nocte ciuitatē p cloacam subterraneā. Renatus in castrum nouū fugiens: cum nullum speraret subsidiū: Castrum dedit: libere abire permissus.

Sic & Belisarius ut supra ī primo caplo.

¶ Florentiā ad Eugeniū uenit: a quo humane tractatus: ad propria est reuersus.

¶ Totūq; regnū Apuliæ nullo resistente possedit rex Aragonū: Cū tamen Renatus bullas apostolicas prius obtinuerit in Concilio Pisano. Et (quod secundū Archiepm magis est) in Cōcilio Cōstantiensi cōcessiōes sibi factę ab ecclia de dicto regno

¶ Hoc ultimū uerbū dixerat etiā Archieps ī tertia parte folio. clvii. iii. col. §. iii. in fine. Ubi referens q Martinus approbauit gesta in Cōcilio Cōstantieñ. Subdit: Dicit etiā bullas solennes regni Apuliæ adeundi & possidendi fuisse cōcessas per Conciliū Ludouico duci Andegauensi & successoribus suis. Tamē etiā si de istis cōcessiōibus cōstaret: caderet ingens disputatio sup ipsis ppter concessiones etiā factas sępe a sede apostolica Aragonensibus: & ppter ea quæ hinc inde elici possunt ex isto summario.

¶ Postea circa annos dñi. M. ccccxlvii. Alfonsus uexauit diu Florentinos & Venetos.

¶ Anno. M. ccccl viii. in fine Iunii Alfonsus obiit: relicto Ferdinando filio successore. Monuit autē eū ut ipsius uestigia nō sequeret in tribus. Primo

q̄ nō diligeret Cathalanos neq; Aragonenses: sed Italicos & p̄cipue regnicolas. Secūdo q̄ noua grauamina quæ nimis barbare ipse regnicolis īposuerat: reduceret ad pristinū moderamē. Nā inter cętera Alfonsus de oībus ecclesiis quæ uacabāt: uolebat pecunias sicut papa ānatas Tertio ut pacē a se cū ecclesia & aliis cōmunitatib9 confectam ipse firmiter seruaret.

CALIXTVS p̄cepta morte regis declarauit per bullas patētes regnū Apuliæ uacans ut feudū ecclesię ad eū solū p̄tinere: & de ipso disponere uelle asserebat: mādans Ferdināđo ut illud dimitteret: & ne se regem noīaret sub pœna anathematis: oīa iuramenta Vasallorū dissoluens.

¶ Ferdinandus dicitur appellasse.

¶ Dux Mediolanēsis Frācīscus Sforcia cōquest9 fuit de istis: & scripsit Calixto qualiter Eugenius p̄ lr̄as autenticas cōcesserat regnū Alfonso: & Nicolaus. v. nō alterauerat: Vnde mirabatur q̄ sine causa uellet regnū auferre Ferdinādo filio per Alfonsum instituto: quem pro posse iuuaret cū esset ei affinis. Interim die. vi. eiusdem anni Calixtus obiit. Hæc ex Archiepiscopo.

¶ Declaratio Calixti super deuolutiōe regni fuit M. cccclviii. iiii. Idus Iulii. Bulla registrata est ī libris Camerę tp̄e Calixti fol. cxxxviii. Et habet Calixt9 bullā p̄ītimata toti mūdo p̄ ea q̄ ibi mandat circa publicationē Et loq̄t ī genere de deuolutiōe: offert iusticiā querelaturis. Gallos nō noīat.

¶ Cōtra hāc deuolutionē facere uideret᷑ alia bulla Eugenii incipiēs: Illegittime genitos: in quodā libro Camerę tpe Eugenii fol᷑·xxviii·ubi legittimat᷑ Ferdinādꝰ & habilitat᷑ ad oīa: specialiter ad successionē regni· Si ergo inuestitura Alfonsi tenuit: sublato p̱ Papā in Ferdinādo defectu natalium: regnū ad eum: nō ad ecclesiam quo ad utile dominiū deuolutum fuit.

¶ Itē circa hāc deuolutionē cōsidera ꝙ Eugenius M·ccccxliii·Idus Iulii āno pōtificatꝰ·xiii·iuestiuit Alfonsum ut est bulla registrata ī Camera ī libris·xiii·āni pōtificatus Eugenii: In qua fit mentio de arrogatiōe facta a regina Ioāna de Alfonso Ponit censum·viii·M·unciarū annatę· Pro iuestitura autē·l·milia marcharū sterlingorū·

¶ Gesta p̱ Eugeniū confirmauit Nicolaus.v·Nā Alfonso regnū cōfirmauit·Et Ferdinandi legittimationē ratā gratāq; habēs extēdit & ampliauit: teste Pio·ii·ī famosa oratiōe incipiēte: Respōsuri: habita Mātuę ad oratores Gallos·

Caputi·xxix·

Calixtus iij. M.ccccl v.

Ferdinandus.

FERDINANDVS Alfonsi filius extra matrimoniū natus: hoc āno patre defuncto ex eius testamento in Neapolitanū regnū succedēs regnauit ānis.xxxix·Cū eni mortuo Alfonso sine prole legittima regnū esset ad ecclesiā deuolū· Cordiq; esset Calixto Pōtifici excellentissimi animi: regnum repetere: hoc periculo per eius mortem fuit liberatus Ferdinādus a Pio

successore Calixti: reclamantibus Gallis: regni confirmationem accepit: & corona regia donatus est.

Ioannes Renati filius.

Ioãnes Renati filius iuuãte Iacobo Piccinino Ferdinando bellũ intulit. Sed Pius ut uasallum ecclesiæ ex debito manutenẽs: Ferdinandũ adeo iuuit: q Ioãnes repulsus est: & regnum pacatum.

¶ Ferdinandus dũ in aurora principatus interrogaret a proceribus: Quid circa tributa p patrem moderate iposita decerneret: Respondit: Mutare nil uelle. Nõ augere: nõ minuere: quippe quæ moderata esse uiderent. Acquieuere oẽs & bene secũ agi iudicarũt dũ nõ augeret. Postea inspirantibus illis: minuit. De quo mirifice laudatus fuit: ad instar Darii secũdi: qui cũ rogaret presides quid de impositis a se tributis sentirẽt: Respondẽtibus illis moderata quidẽ: diminuit tamẽ ad medietatem. Et Antonius Aurelius impator: cũ exhausto erario pecuniã sibi reperiendã uideret: Vasa pretiosa: gẽmas: uestẽq & suã & uxoris uendere maluit q̃ tributũ cuiq̃ imponere. Hæc Bernardus Iustinianus legatus Venetus in oratione habita coram Ferdinando nouiter tũc coronato: In qua laudem Alfonsi & Ferdinandi eleganter locutus est.

¶ Mortuo Pio: graues inimicitias suscepit Ferdinandus cũ Paulo secũdo occasione ãnui census ecclesiæ debiti. Postea cũ Venetis ppter regnũ Cypri ingẽs odiũ cõtraxit. Mors Mahumeti Thurci qui pace inita cũ Venetis Apuliæ ora capto Hy-

druncto occupauerat:Ferdinandũ a magno periculo liberauit· Cũ Sixto Põtifice·iiii·uaria fortuna usus est: pacẽq; & odiũ quasi p ludũ sępius inter se reuoluerunt: ut ex historia moderni clarissimi historici Sigismundi de Fulgineo uideri põt· Sic & cũ Innocẽtio octauo qui erga Ferdinandũ ex ingenti odio ad summã gratiã: mox ex sũma gratia iterũ ad odiũ: & iterũ de odio ad gratiã ultimo se cõuertit: ut oẽs & uidimus: & sępe cũ admiratiõe dãnauim9· Post obitũ Innocẽtii ãno secũdo obiit in pace Ferdinãdus correptus breui morbo & catarri descensu ex ĩmoderata uenatiõe causato die xxv·Iannarii·hora·xvii·M·ccccxciiii·relicto Alfonso primogenito·

ℭ Pius papa·ii·successor Calixti ĩuestiuit Ferdinandũ de regno Apuliæ:cũ clausula:Nullius iuri derogando: Quod uerbũ antecessores sui nõ posuerant in suis ĩuestituris: ut ipse dicit in oratiõe de qua statim·

PIVS auditis Mantuę oratoribus regis Franciæ: qui ueheme͂ter cõquesti sunt de Aragonẽsi pręlato per Piũ Gallis·Solẽni oratione ad oĩa respõdet & incipit oratio illa:Responsuri uestris uerbis insignes oratores. Et pro gestorũ suoꝝ iustificatiõe disertissime scribit· Et ĩ hoc epitomate multa accepi ex ea oratiõe sicut & ex historia tẽpoꝝ suoꝝ· Et ex eloquẽtissima responsiõe quam Senis dedit oratorib9regis Renati:q̃ p eo petebãt inuestiturã

aut auxilia ei dari: aut ab altera pte reuocari. Et icipit respósio. De regno Siciliæ cuiꝰ ꝓprietas zc. Vbi etiã efficacibꝰ rõnibꝰ ostẽdit nõ debuisse Renatũ ꝓpria auctoritate mouere arma ꝓ terris ecclesię: & dãnat quędã hostiliter gesta p suos: maxime p Comitẽ Iacobũ Piccininũ ĩ locis & psonis ecclesiasticis. Probãs etiã Pontificẽ teneri ad defensionẽ Vasalli. Adde etiã orationẽ Pii ad Quirites de rõne suscepti belli ꝓ defensiõe Ferdinãdi, & incipit: Ingentes uobis Quirites agimus gratias.

¶ Caput. xxx.

Alexander. vi. M. cccclxxxxiiij.

Alfonsus secũdus Rex.

LFONSVS mortuo Ferdinãdo: eadem die cũ curia & procerũ suorũ pompa comitatus regni successionem adeptus est. Mox Alexãdro Põtifici p oratores suos supplicat ꝓ executiõe bullę: quã cũ cõsensu omniũ Cardinaliũ supioribꝰ annis fecerat Innocẽ. viii. ĩmediatus Alexãdri prędecessor: in qua recẽsitis ĩuestituris Eugenii: Nicolai: Pii & Sixti: inuestitus fuit uerbaliter de regno Apuliæ & Siciliæ Alfonsus ipse: tũc dux Calabrię: & post eũ Ferdinãdus eius filiꝰ tũc princeps Capuanꝰ: nũc dux Calabriæ. Eo addito: ut decedẽte Ferdinãdo: Alfonsus possessione regni accepta actualiter ĩuestiret̃ & coronaret̃ p Romanũ Pontificẽ uel cardinalẽ ab eo mittendũ. ¶ Regiis precibus & bulla in secreto cõsistorio p Pontificẽ sępius ꝓpositis. Res opportuna discussione agitata fuit. Demũ uisa iusticia regię peti-

tionis: cui secundũ iuris necessitatẽ nec uerba dari poterãt: nec dilatio. Ex sacri Senatus cõsulto declaratus est legatus Ioãnes Borgia põtificis nepos sanctæ Susannæ presbyter Cardinalis Montisregalis nũcupatus: uir & auctoritate & integritate maxim9. Missusq; Neapolim cũ ingẽti ꝑlatoꝶ & Curialiũ comitiua ad regẽ íuestiendũ & coronandum. Quod & factũ est tanta cũ solẽnitate: & cerimoniarũ omniũ exactissima obseruãtia: ut nullũ sacrũ solẽnius unq̃ in ea urbe celebratũ fuisse credatur. De Alfonso optime sperat̃ cũ enĩ se humiliauerit & debitũ fecerit ecclesiæ dñę suę (ut tenetur) iuuabit eũ deus: sicut iuuit illos suos antecessores: qui de matre sua ecclesia bene meriti fuerũt Et Alfonsum auũ suũ: oĩ laude maiorẽ: ita reprę sentabit fact9 rex: sicut hacten9 reprę sentauit noĩe & opere in Ducatu.

CAROLVS REX Francię: qui uiuẽte Ferdinãdo de recuperãda Gręcia scẽ cogitans: prius ad regnũ Apulię ex ꝑtenso iure Andegauẽsiũ aspirare dicebatur: Audita morte Ferdinandi & coronatiõe Alfonsi: uisus est sermões de armis assumẽdis attẽtius audire: Suadentib9 sibi multis: ꝑsertim his q a regno Apuliæ exulãt: q̃ regi ĩ terrã sanctã auitos honores (ut in dño cõfidit) adęquaturo uel superaturo: ad acquirendũ ex parta Apulia transitũ: opportuna Italicorũ auxilia nõ deficiẽt. Misericors deus faueat timentibus se: A quo oĩa: p quẽ oĩa: & in quo oĩa.

Sanctitatis uestrę

Seruulus Felinus Sandeus.

NVtum eius qui cuncta potest (nefas enĩ erat non obtemperare) secutus. Diuersa ut potui breuiter collegi clementissime Pontifex. Inculta fateor: ornatioribus siquidẽ musis nõ insisto. Verum si historiæ maiestatẽ: orationis elegantiã: & quid de his iura uelint. S. V. scire optauerit: poterit hanc Traiano iurisconsulto optimo. Ioanniq; Pontano oratori maximo regiis consiliariis prouintiã demandare. Et enĩ qui melius hæc illis calleant inuenient perrari.

¶ Aliquid de geneologia Alfonsi primi: & censu.

IOanna prima successit Carolo primo per medias personas aui & proaui eiusdē. Et inter eā & regē Federicū successit cōuentio cōfirmata a sede apostolica. Qua remāsit Ioannæ terra citra pharū: cū honore regalis tituli regni Siciliæ. Federico uero insula Siciliæ cū titulo regni Trinacriæ: Quod a prefata regira ea uiuēte recognoscere deberet: Et sibi homagiū & fidelitatis iuramentū prestare: & censum. xv. M. flo. annuatim soluere. Post mortē uero ipsius reginæ: si nulli ex suo corpe liberi supessent: ipse rex regnū ipsū Trinacriæ a sūmis pōtificibus & a sede apostolica se tenere recognosceret. Et dicto regno Siciliæ ad man⁹ ecclesiæ redeunte: nihilomin⁹ censum predictū soluere teneret': & hoc sub pœnis in bulla cōtentis. Et ꝙ in eo trāsuersales sibi succederēt.

¶ Mortua Ioāna sine liberis regnū ad ecclesiā rediit. Federico ī regno Trinacriæ Alfonsus successit p medias psonas patris & regis Martini pauūculi sui: qui prefato Federico ex linea tranuersali cōiunctus in dicto regno successerat.

¶ Postq̄ ergo regnū Siciliæ ex morte reginaꝝ Ioannæ primæ & secundæ sine liberis decedentiū ad ecclesiā redierat. tenet' Alfonsus ex fœdere cū Federico ecclesia auctorizante inito Romanæ ecclesiæ annuū censum. xv. M. flo. psoluere. Hæc ab incerto auctore In libro Informat. cccxiii.

¶ Et ibi allegationes ꝙ cū Alfonsus & posteri nō sint inuestiti de regno Siciliæ. s. ultra pharū: Sed

ſolũ de regno Apuliæ citra pharũ: nõ tenet ad integrũ cenſũ octo miliũ unciarꝝ. Sed debent ꝑpter Siciliã detrahi dicti. xv. mille floreni. Et qñ fuit primitꝰ ĩpoſitus dictus cenſus octo miliũ unciarꝝ cõprehendebat in iueſtitura utrũq; regnũ citra & ultra pharũ: hoc eſt: Apuliæ & Siciliæ.

Geneologia Caroli primi deſcenſine.

¶ Carolus primus genuit unicum: uidelicet Carolũ ſecundũ: captũ ĩ Aragonia. Ex iſto multi.

¶ Mortuo Carolo primo & Carolo ſecũdo exiſtẽte captiuo. Carolus primogenitus Caroli ſecundi ſucceſſit in Apulia.

¶ Reuerſo ex captiuitate Carolo ſecũdo: Iſte Carolus dictus Martellus ſuus primogenitꝰ: ex materna hęreditate Hungariã obtinuit.

¶ Carolo ſcd̃o mortuo: & ſi ĩ Apulia ſuccedere debuiſſet Carolus primogenitus Hũgariæ rex. Succeſſit tamẽ Robertus ſecũdogenitus Caroli.

Hic melius: filius eius. qm̃ obierat.

¶ Ex Roberto unigenitꝰ Carolꝰ ĩ Tuſcia defũctꝰ.

Ex eo Ioanna & alia.

Ex Carolo fratre Roberti rege Hungariæ.

Carolus premortuus patri.

Ex eo Andreas & Ludouicus.

¶ Andreas factus cõiũx Ioãnę opa Roberti bonã fidem recognoſcẽtis: necato Andrea: Ludo. nepos Roberti: frater patruelis Ioãnę eã in uxorẽ duxit Ludo. frater Andreę ultus necẽ fratris ut ſupra.

¶ Hæc Archiep̃s. iii. pte fo. cxviii. §. iiii.

¶ Rettuli ſupra excerpta ex Blõdo ĩ ſuiſ hiſtoriis Poſtea reperi eũ duo folia ſcribẽtẽ de regibꝰ Apu

liæ in libro de Italia illustrata. In regiõe Aprutii Et ex eo hæc iterũ excerpsi: nõ tamẽ ultra Ioannã primã scribit: quoniã ab ea citra ad historias suas remittit.

Sũma sũmarũ Blondi hæc est.

¶ Per tẽpora Ludouici Francorũ regis: Tancredus miles Normãnus habuit. xii. filios ex duabus uxoribus: hii mixti bellis Apuliæ eius dominio potiti sunt. Melfin edificant.

¶ Tãcredo mortuo: succedit Drogo filius dictus Comes Apuliæ: huic successit Hũfredus ãnis. vii. — Supra ca. iiii.

¶ Huic Gotfredus: qui moriẽs reliquit heredem Bagelardum filium. — Hoc tpe Leo nonus captus in Apulia & liberatus Normãnos confirmat fm Blondum Sed aliter supra. c. v.

¶ Robertus Guiscardus sextus filius Tãcredi hũc expulit. Robertus creatur Dux Apuliæ a Nicolao secũdo. & de fratrũ cõsensu ita appellatus. Cursus mirabilis Roberti & fratrũ in. xviii. ãnis. Vltimus fuit. M. lxx. Gregorius septimus Robertũ confirmauit ea lege ut Marchiã Anconitanã restitueret prout fecit: inde pro ecclesia totus. — Supra. c. v.

¶ Rogerius filius minor Roberti: ab Vrbano. ii. confirmatur in regno. Boemũdus maior natu: strenue in terra sancta c. vii. — Rexit ãnis. xxv

¶ Guielmus succedit Rogerio patri: & Greciã petit pro filia Alexii c. viii.

¶ Rogerius filius Rogerii fratris Guiscardi: regnum occupat. — Rexit an. xxiiii

¶ Calixtus. ii. cum Cardinalibus ob id Beneuentum se contulit lectica in urbem relatus. — Calixtus reportatus eger.

¶ Inno. ii. (nã Honorius. ii. Calixti successor hæc dissimulauit) mouet bellũ Rogerio intruso. Dux — Captus Inno. secundus.

Calabriæ fili⁹ Rogerii capit Innocentiũ : pr̃ libe-
rat: oīa prẹter regni titulũ assecutus.

Prim⁹ absur-
de Rex.

¶ Dũ Inno. ĩ Franciã nauigat ꝑpter reptũ Romæ
Pe. Leonẽ ĩtrusũ: Anacletũ dictũ. Rogeri⁹ ab Ana
cleto primus omniũ Normãnoꝝ: utriusq; Siciliæ
regni absurdũ titulum obtinuit.

Inno. q̃ vicit
in Apulia.

¶ Inno⁹. tertio ãno reuersus Romã Lothariũ teu
tonicũ ĩpatorẽ declarauit. Ambo ad Rogeriũ cũ
exercitu profecti : spoliauerũt eũ omnibus quæ ci
tra fretum Siculum occupauerat.

Supra. c. ix.

¶ Recuperauit oĩa Rogeri⁹ mortuo Innocẽtio ne
gligentib⁹ successorib⁹. Celestino primo: & Lucio
secũdo: Eugenio etiã tertio difficultatib⁹ agitato.

Rexit ãnis. xxv

Primus iust⁹
Rex.

¶ Guielm⁹ fili⁹ Rogerii ab Hadriano. iiii. primũ
Post a tertio Alexãdro regni Siciliæ ac ducat⁹ Ca
labrię & Apulię titulis ornat⁹: regnauit ãnis. xxv
tpibus Lutii. iii. Vrbani. iii. & Clemẽtis. iiii. c. x.

¶ Tancred⁹ filius spuri⁹ Rogerii succedit Guiel-
mo sine prole defuncto. c. xii.

Rexit ãnis. 8.

¶ Hẽricus. vi. tũc ĩpator ducta Cõstãtia pri⁹ mo-
nacha Rogerii filia Tancredũ expellit. c. xiii.

Due Cõstantie
Et tertia filia
Mãfredi vxo
Pe. Aragone. ĩ

¶ Federic⁹. ii. ĩpator ex Cõstantia natus: succedit
Henrico. Hic duę Constantię: una olim monacha
uxor Hẽrici: & mr̃ Federici. Alia uxor Federici fi
lia r̃gis Arago. soror Hẽrici regis Castellę. c. xiiii

¶ Cõradus mortuo Federico pr̃e regnũ capit: opa
aũt Manfredi uenenat̃ c. xv.

Inno. iiij. obijt
in regno.

¶ Inno. iiii. Neapolĩ accedit cõtra Mãfredũ & ibi
morit̃. Manfred⁹ ut tutor Coradini ĩ germania cũ
mr̃e existẽtis regnũ occupat: simulata mox Cora-
dini morte: rex acclamatur.

UP

¶Alex·iiii·cõducto exercitu cõtra Mãfredũ: frãgit cũ dedecore· Vrban9.iiii· cruciatã indixit: & expulit Sarracenos q Mãfredo militabãt c·xvi· ¶ Fractus Alexãder.iiij

¶Carol9 ꝓuinciȩ Andegauieq; comes fact9 urbis Senator: mox coronat9 ab Vrbano.iiii.zc· c·xvii 1266. quarto kal.Maij.

¶Idẽ facit de Coradino nepote Fede·ii· ex Henrico filio eiusdem·

¶Pe·Arago·post occisos ĩ Sicilia Gallos: Siciliã capit ex ꝑsona Cõstantiȩ uxoris filiȩ Manfredi· Cõstantia.origo iuris Araneñ.

¶Carolo succedit Carol9 scdus·xxiiii·ãnis regnauit·ꝑletari9·xiiii·filios hñs ex Maria zc· c·xviii

¶Carolo secũdo succedit Robertus c·xix· 1343.

¶Roberto Ioãna prima c·xx· ¶Ladislaus succedit Ioãnæ priȩ·c·xxiiii· ¶Ladislao Ioã·ii·c·xxvi Ioãnæ secũdæ Ludo· c·xxv· ¶Renatus·c·xxvii· ¶Alfonsus c·xxviii· ¶Ferdinandus c·xxix· ¶Et Alfonsus c·xxx·

¶Normãni tenuerũt r̃gnũ Neapo·ãnis·cccxxxv ¶Germani ãnis·lxxvi· ¶Galli ãnis·clxxviii· ¶Alfonsus ãnis·xii· Ita Blondus· cccci· ¶Post Blondũ regnauit adhuc Alfonsus ãnis·x· Quoniã·xxii.ut supra· ¶Ferdinãd9 ãnis·xxxix ¶Aragonenses annis lxi·

¶Exitus Pontificũ qui cũ armis iuerũt contra dominatores Apuliæ·

Leo·ix·capt9 & liberatus cõfirmauit Normãnos·

¶Calixtus.ii.egrotãtibus Cardinalibus ip̃e etiã lectica relatus est Romam·

¶Inno·ii·captus: oĩa cõcessit Rogerio ꝑter titulũ Iterũ reuersus in Apuliã: illũ spoliauit: qui mortuo Innocẽtio omnia recuperauit·

Ex prime notatis. ¶ Inno. iiii. cũ exercitu ĩ Apulia mouẽs ibi morit̃
Alex. iiii. cõtra Mãfredũ fract⁹: r̃diit cũ dedecore
¶ Inno. viii. moto arduo prelio contra Ferdinandũ: pro magna gr̃a habuit pacẽ a Ferdinãdo.
¶ Ex historia Hũgarorũ Ioãnis de Thurocz folio lxxiiii. Solũ quo ad Geneologiã Caroli Martelli & de Carolo eius filio.
¶ Rex Hungariæ Stephanus. v. filius Belę quarti regis: habuit unam filiã noĩe Mariam.
¶ Maria fuit uxor Caroli Claudi filii Caroli magni: cui ecclesia dederat regnũ Siciliæ.
¶ Ex Carolo isto. ii. & Maria genit⁹ Carol⁹ Martellus noĩe. Carolus Martellus nepos Caroli primi regis Apuliæ genuit filium ex Clemẽtia filia ĩpatoris Rodulfi: quẽ prĩo in terra sua uocauerũt Carobertũ: q̃si Carolũ Robertũ. In Hũgaria aũt
M. ccclx. ablato Roberto: ipsũ Hũgari Carolũ uocauerũt.
¶ Bonifacius papa. viii. misit legatum cõtra Andream regẽ Hũgariæ ut iste Carolus puer. xi. annorũ eo eicto regnaret: frustrati spe: redierunt ad propria. Andreas obiit. M. ccci.

Bonifaci⁹. viii papa.

¶ Barones ne suscipiẽdo regẽ ab eccl'ia datũ: libertatẽ regni liberi amitterẽt: elegerũt Vencessaum regem Bohemiæ.
¶ In Hũgaria uero aliq appellabãt regẽ Carolũ puerũ: sed uerbo tantũ. Aliq Ladislaũ filiũ Vẽceslai. Qui Venceslaus ex Bohemia iuit ĩ Hũgariã
1303 & accepta regia corona simul & Ladislao filio in regnũ suũ reuersus est.
¶ Dux Bauarię intrudit se uiolẽter ĩ regno Hun
1305 gariæ: & eiicit̃. Frater Gẽtilis ordinis minorũ pbr̃

Cardinalis mittit᷑ a Clemẽte·v·i Hũgariã: ut cu
ret Carolũ puerũ accipi ab Hũgaris ĩ regem: uno 1308
ãno substitit: mox ãno·M·cccix·cẽsuris terribilit̃
coegit: proceres cõpulsi acceperũt eũ in regem· 1305
Obiit Maria pría uxor Caroli Polona filia ducis
Kazmerii·M·cccxviii·duxit secundã·s·Beatricẽ
filiã regis Romanoꝝ sororẽ regis Bohemoꝝ·
¶Natus est Carolo filius uocatus Ludouicus· 1326
Eodem anno natus est ei secũdus filius Andreas·
¶Obiit rex Hũgariæ Carolꝰ: sepultꝰ maxĩo plã 1342
ctu omniũ r̃gnicolaꝝ: qa potẽs fuit ope & sermõe
Eodẽ ãno coróat᷑ Ludouicꝰ eiꝰ filiꝰ ętatis.xvii·an.
¶Elizabeth regina mr̃ Ludouici uisitauit sedem
apostolicã trãsiuit ꝑ Apuliã: cui fuit obuius An-
dreas filius suus cũ Ioãna regina consorte sua· Et 1343
ex Neapoli ueniẽs fuit ualde honorata etiã a po-
pulo Romano·
¶Ex Neapoli rediit in Hungariã male contenta 1344
de moribus Ioãnę nurus suę: quã uidit male tra-
ctare Andreã filiũ suũ in regno Apuliæ·
¶Eodẽ anno Elisabeth regina & Ludouicus filiꝰ
rex Hũgarię miserũt nũtiis suis q erãt cum papa
xliiii·milia Marcarũ ut haberẽt a Clemẽte sexto
in Auinione inuestiturã regni Apulię ꝓ Andrea
filio: marito Ioannæ: Nam ita promiserant papæ
qui eos diu tenuit in uerbis·
¶Occiso Andrea: rex ueniẽs in Apuliã ultus est 1346
necẽ fratris: expulsa Ioãna cũ Ludouico Tarenti-
no eiꝰ marito· Et dimissis ibi Stephano Vainoda:
cũ Hungaris reuersus est in Hungariã·
¶Iterũ reuersus Ludouicus in Apuliã: diuturno

bello oīa uexauit: Tandem cū esset annus Iubilei Romā uenit: deinde in Hungariā reuersus.

Excusat se auctor cur in his nō posuit tpa.

Postea exhortat⁹ Ludouic⁹ ab Inno.v.p suū legatū de latere ui relaxatis baronib⁹ quos secū in Hūgaria detinebat: dimitteret regnū Siciliæ: paruit: & p suos nūtios ī manib⁹ pape dimisit saluo & sibi iure ī rḡno cōpetēti. Obiit Ludouic⁹ M.ccclxxxii

❡ Maria filia Ludouici succedit ī regno despōsata Sigismūdo Marchiōi Brādeburgēsi filio Caroli Romāi Cesaris: Elisabet marię tūc regebatnoīe puellæ. Fit cōiuratio procerū cōtra femineū sexū.

❡ Regnabatin Apulia Carolus filius Andreæ occisi a Ioāna nepos Ludouici pr̄is p̄fatæ Mariæ.

❡ Proceres cōtra reginas eū ex Neapoli cōducūt ī Hūgariā. Sigismūd⁹ spōsus Marie sentiēs ei⁹ aduentū reducit se ad patrē reginæ: uadūt obuiam Carolo: affirmanti se pro bono pacis uenisse. Illę inter blanda alloquia trepidant

Mox Carolus acclamatur rex Hungariæ.

❡ Deinde opa Elisabet reginę occidit̃: & īsepult⁹ horrido cadauere diu palā iacuit. prius ī Apulia excōicat⁹ pp n̄ solutionē ānui cēs⁹ debiti Ro. fisco.

❡ Fit uīdicta cōtra occisores Caroli. regina ī fluīe suffocat̃ Maria filia spōsa Sigismūdi fuga saluat̃

❡ Sigismūd⁹ ei⁹ spōsus q ēt fuit īpator acclamat̃ ab Hūgaris ī regē āno. M.ccclxxxvi. die Pēteco.

❡ Et quo ad regnum Apuliæ historia Hūgarica aliud deinceps nō tangit.

❡ Nō dicit iste historic⁹ aliqd de eo quod dixi. c. xxii. ꝙ iste Carolus antea fuerat uocatus ex Hungaria contra Ioannā primā quā interfecit.

Michael Fernus Mediolaneñ Ad Felinũ Sandeũ Ferrarieñ Iuriſconſultũ conſũmatiſs. Rotę audi- torẽ Vtriuſq; Referendariũ Palatinũ Clariſſimũ Accuſationis deprecationẽ.

Vdio ſuccenſere te mihi mi pater Reue- rende: mirificum noſtri ęui decus: q̄ hoc opus publicetur: quoniam ſic ipſe non compegeras ut edi aliquando poſſe ſperares. Po- tes quidẽ fortaſſis tuo in me quodã iure: qui quũ ne dieculã prętermittã quidẽ: qua te pro forenſi bus negotiis nõ accedam: uerbum unũ nõ fecerim Verũ uolo te ſcire id minus ex ratione facere. Nã nec ideo nobis a natura pręcellens animus ingig- nitur: & ſublime inditum ingeniũ: aut innata la- borum & ſtudii patientia: ut quæ in dies a nobis ꝓcudantur in exemplum cęteris tanq̃ uirtutũ cal caria: & ĩcitabula quędã prodire non debeant. Et poteras id futurũ ſuſpicari: quippe qui cerneres abiectiſſima queq; ab mancipibus iſtis imprimi: ut plane intelligas alios cõplures id mox in tam pſpicuo ope curaturos fuiſſe: qđ ipſe ꝓ nr̃a beni- uolẽtia: mea ĩ te deuotiõe: ꝓ tuo honore diligẽter qdẽ ſuſcepi: Caſtigaſſem forſan inquis ſi circũfer ri putaſſem: & in conſonantiorẽ ordinẽ: exactiore lima: politiore ſtilo redegiſſem: breue hoc quod impenſum tempus: & tumultuariũ ſtudiũ: quaſi id nõ agerem: quod a mea profeſſiõe ſit alienum. Et hocipſũ ad tuã accedit gloriã Mi Feline. Quis

bipedũ omniũ qui q̃ prçclaro ꝑpolleas ĩgenio per ſpectũ nõ habeat: glorioſum quidẽ & ueneratiõe dignum:copioſe & ornate:quũ intenderis dicere. Longe excellentiſſimũ & glorioſiſſimũ: quũ ex tẽ porarie & nullo negotio poſſis illud idẽ prçſtare. Sũt q depromũt aliqd moroſiores & formidoloſi. Primaq; hæc in quocunq; ſcribente laus:cudat ne qd inconditum quod legẽtes offendat. Nec tu ob hoc ea te laude exuis:Et probo cum circũſpicis:& premere apud te opus malles. Sed ego eius ſemp fui animi ut quodcunq; facias id:niſi in quẽpiam mordicus fueris: edas.ne aut intercidat lucubra- tio:aut alia eueniãt:quibus tuus labor ſua gloria fraudatus inueniat. Fit ſaltẽ ut ſi quiſq̃ euectius ingeniũ habere ſe norit : edendo certet:quod ſi nõ fecerint:ipſi nebulones ſunt: Et mira alitur inge- niorũ ubertas:totaq; illuſtratur & clareſcit: quod maxime eniti quiſq; debet:tuo beneficio:çtas. Tu ipſe deniq; accueris: Habes æmulos: clauculũ li- uentes carpũt.exerũt frontẽ alii.incredibile id eſt animorũ in te amicorũ experimentũ: ut delatorẽ iã cõtempnas:quocũq; ſeſe uitio ſuo indicãte Nec tamẽ inficias oĩno eo: dolere me facto multorũ nõ minimũ:q nõnulla mea ignaro me ediderũt.Nec id aduerſat cupere me quicqd faciã edi & uoluiſ- ſe quædã interdum ſupprimi:cõſcientia rerũ illic ꝑſcriptarũ : uel fortaſſe ætate aut ocio minus lu- culentũ id & penſum libratũq; ꝓgignẽte.Quo mi nus admirari debes ſi Parcarũ meũ ad te regnum

opus si nõ ĩuentione & uerbo℞ magnificẽtia illu
stre & splendidũ:fortasse ab eruditõe humana nõ
alienũ:cui⁹nup lectione pbreui mira pfũdebaris
uoluptate:ad te postea platũ nõ est. Verũ tu cui⁹
ingeniũ fœlicissime in cunctis uersat:cui⁹auctas
supra q̃ humana cui⁹scripta nõ nisi candidissima
esse possũt Ita debes de te tuisq; oĩbus scriptis co-
gitare ut penes te esse nõ possint. Et te circũsistere
mille fures quibus si diem dicas iam reliqua tua
negotia submouebis te in tuendo uno totos cõsum-
pturus dies. Vale. Nec bene factũ accusa.

Ad. D. meum. D. Felinũ Michael idem.

Queq; Solon:& quæ Cæsar:sãxere periti:
Et quæ Pontifices:Iura Feline tenes.
Quæ cecinit Clio totum uel gesta per orbem
Et quæ confinxit quisq; poeta tenes.
Dic age num una est an plures? in corpore quæ te
In cunctis foueat condita:dic:anima?
Vnus homo es:quæ tanta fuit cõcordia diuis
Multorum spires unus ut ingenium?
Cur ego nõ uideo:supest quæ sola laborum
Gloria Cardineo cõnumerere choro?
Et:quæ nõ deerit uirtuti:pulchra corona
Irradiet capiti deniq; fixa tuo?
Certe erit:& uideo:Nam sunt in culmine cęli
Fata ego quæ Vates certa futura cano.
FINIS.

Sandeus. De Regno Apuliae et Siciliae. Romae ca 1495.